Käsikirja

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustaminen kotoutumisvaiheessa

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotouttaminen.fi
Integration.fi

Käsikirja

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustaminen kotoutumisvaiheessa

12.6.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kotouttamisen osaamiskeskus
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 516 001

TEM oppaat ja muut julkaisut 7/2017
ISSN 2342-7922 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-327-272-9

Sisällys

1. Johdanto **7**

2. Edustajan tehtävä **8**

2.1 Edustajan määrääminen 10

2.2 Edustajan kelpoisuus 12

2.3 Edustettavien määrä 13

2.4 Lapsen näkemyksen ja edun arvioiminen 13

2.5 Edustajan tiedonsaantioikeus ja salassapitovelvollisuus 15

3. Oleskelulupa ja siirtyminen kuntaan **16**

3.1 Hakemus Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta 16

3.2 Kuntapaikkahakemus 16

3.3 Asiakkaan kirjaaminen väestötietojärjestelmään 18

3.4 Ulkomaalaisen henkilökortti 19

3.5 Matkustusasiakirja Maahanmuuttovirastolta 19

4. Ilman huoltajaa olevan alaikäisen asumisen ja tuen muodot sekä edustajan yhteistyö asumisyksikön kanssa **20**

5. Sopimusasiat **22**

6. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma **23**

6.1 Alkukartoitus 23

6.2 Kotoutumissuunnitelma 23

7. Koulutuspolut ja -vaihtoehdot **25**

8. Talous **27**

8.1 Pankkitilin avaaminen 27

8.2 Lapsilisä 28

8.3 Käyttöraha 28

8.4 Työmarkkinatuki 29

8.5 Toimeentulotuki 30

8.6 Opintotuki 30

9. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä lastensuojelu **31**

10. Vanhempien jäljittäminen, Punaisen Ristin henkilöhaku **32**

11. Perheenyhdistämisprosessi **33**

12. Jatkoluvat **35**

13. Rikosasiat **36**

14. Suomen kansalaisuuden hakeminen **37**

15. Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja tuki **39**

16. Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja tehtävän lakkaaminen **41**

16.1 Edustajan vapauttaminen tehtävästään 41

16.2 Edustajan tehtävän lakkaaminen 43

17. Jälkihuolto **44**

18. Edustajalle maksettava palkkio ja kulut **45**

18.1 Sovellettavat säädökset 45

18.2 Toimivaltainen viranomainen 45

18.3 Palkkioon ja kulukorvaukseen oikeuttava aika 46

18.4 Palkkion määrä 47

18.5 Edustajalle korvattavat kulut 48

18.6 Palkkion ja kulukorvauksen hakeminen 49

18.7 Laskuerittely 49

18.8 KEHA-keskuksen yhteystiedot 51

19. Lisätietoja **52**

1. Johdanto

Tämä käsikirja antaa tietoa ja ohjeistusta ilman huoltajaa Suomessa asuvan oleskeluluvan saaneen alaikäisen edustajalle. Käsikirja täydentää ohjeistusta, jonka maahanmuuttovirasto on antanut ilman huoltajaa turvapaikkaa hakevan lapsen edustamisesta ennen oleskeluluvan myöntämistä. Käsikirja on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön maahanmuuttajien kotouttaminen -ryhmässä keväällä 2017. Asiakirja on monelta osin kuvaileva ja sen on tarkoitus helpottaa ja tukea edustajien työtä esittelemällä pääkohtia ilman huoltajaa olevan alaikäisen kotoutumispolun varrelta. Virallinen ohjeistus koskien muiden viranomaisten toimintaa on saatavilla niiltä itseltään. Muistiota päivitetään prosessien ja toimintatapojen muuttuessa. Sitä koskevia huomioita voi toimittaa osoitteeseen **kotouttaminen@tem.fi.**

Käsikirja sisältää

1. tietoa ilman huoltajaa olevan alaikäisen oleskeluluvan saaneen kotoutumispolusta ja siihen sisältyvistä viranomaiskysymyksistä,
2. viittauksia lainsäädäntöön ja muuhun ohjeistukseen sekä
3. ohjeita ja linjauksia koskien edustajan roolia kotoutumisen aikana. Ohjeistukset ja linjaukset on erotettu taustoittavasta tekstistä laatikoilla.

Alaikäisinä ilman huoltajaa Suomeen tulleiden kansainvälistä suojelua hakeneiden lasten ja nuorten vastaanottoa säätelee laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta, jäljempänä vastaanottolaki, (746/2011) ja ohjaa turvapaikkaprosessin ajan Maahanmuuttovirasto. Oleskelulupapäätöksen jälkeen ilman huoltajaa olevan hoivaa, huolenpitoa ja kasvatusta säätelee laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) ja ohjaavat työ- ja elinkeinoministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY).

2. Edustajan tehtävä

Oleskeluluvan myöntämisen jälkeen edustaja toimii alaikäisen tukena kotoutumispolulla. *Kotoutumisella* tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. *Kotouttamisella* tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Edustajien tehtävistä kotoutumisvaiheessa säädetään kotoutumislain 7 luvussa. Siinä viitataan edustajien tehtävien osalta vastaanottolain 41 §:ään. Niiden mukaan ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa sekä hoitaa lapsen varallisuutta. Ilman huoltajaa Suomeen tuleva ulkomaalainen lapsi on alaikäisenä vajaavaltainen, joten hän tarvitsee laillisen edustajan hänen henkilöään ja varallisuuttaan koskevissa hallinto- ja tuomioistuinasioissa. Edustajan tehtävänä on siten tuoda esiin lapsen näkemys ja mielipide sekä oma arvionsa lapsen edusta päätöksentekotilanteissa ja prosesseissa.

Vastaanottolain mukaisesti edustajan tehtäviin ei kuulu lapsen päivittäinen hoito, kasvatus tai muu huolenpito. Tämä koskee myös kotoutumisvaihetta.

Edustajan tehtäviä kuvaillaan tarkemmin kotoutumislakia koskevassa hallituksen esityksessä. Hallituksen esityksen mukaan edustaja käyttää huoltajan puhevaltaa lapsen koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltoasioissa ja muissa lapsen elämään liittyvissä keskeisissä kysymyksissä. Edustajan on tarvittaessa avustettava lasta yhteyden pitämisessä lapsen Suomessa tai muualla oleviin sukulaisiin. Edustaja voi käynnistää lapsen perheen jäljittämisen Suomen Punaisen Ristin henkilötiedustelun kautta, jos lapsella ei ole tarkkaa tietoa perheensä olinpaikasta eikä yhteystietoja perheen tavoittamiseksi. Hänen tulee mahdollisuuksien mukaan neuvotella lapsen tulevaisuudesta lapsen sukulaisten kanssa.

Edustajajärjestelmällä pyritään osaltaan turvaamaan ilman huoltajaa saapuvan lapsen asema kansainvälisissä sopimuksissa edellytetyin tavoin. **YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen** 3 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ”kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu”. Yleissopimuksen tulkinnan apuna toimii YK:n lapsen oikeuksien komitean **yleiskommentti nro 6** (2005). Sen mukaan lapsen edun ensisijaisuuden periaatetta on kunnioitettava kaikissa alaikäisen siirtymäprosessin vaiheissa. Lapsen edun määrittely on dokumentoitava kaikissa näissä vaiheissa valmisteltaessa mitä tahansa päätöstä, joka vaikuttaa perustavanlaatuisesti ilman huoltajaa olevan tai perheestään eroon joutuneen lapsen elämään.

Sopimuksen yleiskommentissa otetaan myös kantaa edustajan tehtäviin. Sen mukaan edustajalla pitäisi olla läsnäolo-oikeus kaikissa suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseissa, mukaan lukien valitusasioiden käsittelyissä, hoitojärjestelyissä ja kaikissa toimissa, joissa pyritään etsimään pysyvää ratkaisua. Tässä yhteydessä edustajan tulee varmistaa lapsen edun turvaaminen ja se, että lapsen oikeudelliset, sosiaaliset, terveydelliset, henkiset, aineelliset ja koulutukselliset tarpeet katetaan asianmukaisesti muun muassa siten, että edustaja toimii yhteyshenkilönä lapsen ja lapsen tarvitsemaa hoidon jatkuvuutta tarjoavien erityisvirastojen/henkilöiden välillä.

Edustajat tehtävät kotoutumislain, lakia koskevan hallituksen esityksen sekä lapsen oikeuksien yleissopimuksen nojalla:

- Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen **henkilöä ja varallisuutta** koskevissa asioissa sekä hoitaa lapsen varallisuutta (vastaanottolaki.)
- Edustaja tuo esiin lapsen näkemyksen ja mielipiteen sekä oman arvionsa lapsen edusta eri **päätöksentekotilanteissa ja prosesseissa** (vastaanottolaki.)
    - Ensisijaista on kuulla lasta itseään ja hänen mielipidettään ikänsä ja kehityksensä huomioon ottaen.
- Edustajan tehtäviin **ei kuulu** lapsen päivittäinen hoito, kasvatus tai muu huolenpito. (vastaanottolaki.)
- Edustaja käyttää huoltajan puhevaltaa lapsen koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltoasioissa ja muissa lapsen elämään liittyvissä **keskeisissä kysymyksissä** (kotoutumislain hallituksen esitys.)
- Edustaja voi käynnistää lapsen **perheen jäljittämisen** Suomen Punaisen Ristin henkilötiedustelun kautta, jos lapsella ei ole tarkkaa tietoa perheensä olinpaikasta eikä yhteystietoja perheen tavoittamiseksi (kotoutumislain HE.)
- Edustaja avustaa tarvittaessa lasta yhteyden pitämisessä Suomessa tai muualla oleviin sukulaisiin. Edustaja neuvottelee mahdollisuuksien mukaan lapsen tulevaisuudesta hänen sukulaistensa kanssa (kotoutumislain HE.) Nämä tehtävät koskevat pääasiassa viranomais- ja päätöksentekotilanteisiin liittyviä kysymyksiä.
- Julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien päätöksissä lapsen etu otetaan ensisijaisesti huomioon (YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus).

- Edustajalla on läsnäolo-oikeus kaikissa suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseissa, mukaan lukien valitusasioiden käsittelyissä, hoitojärjestelyissä ja kaikissa toimissa, joissa pyritään etsimään pysyvää ratkaisua. Tässä yhteydessä edustajan tulee varmistaa lapsen edun turvaaminen ja se, että lapsen oikeudelliset, sosiaaliset, terveydelliset, henkiset, aineelliset ja koulutukselliset tarpeet katetaan asianmukaisesti muun muassa siten, että edustaja toimii yhteyshenkilönä lapsen ja lapsen tarvitsemaa hoidon jatkuvuutta tarjoavien erityisvirastojen/henkilöiden välillä. (YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 6)

2.1 Edustajan määrääminen

§

Kotoutumislain 56 § mukaan

Oleskeluluvan pakolaiskiintiössä saaneelle lapselle ja sellaiselle ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, jolla on oleskelulupa, määrätään edustaja viivytyksettä, jos hän on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös muulle oleskeluluvan saaneelle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin. Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Muutoin edustajan määräämiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:n 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja sellaiselle ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, jolla ei ole oleskelulupaa, määrätään viivytyksettä edustaja, jos lapsi on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee vastaanotto- tai järjestelykeskus, jonka asiakkaaksi lapsi on rekisteröity (ks. tarkemmin Maahanmuuttoviraston ohjeistus).

Jos edustaja on vapautettu tehtävästään sen jälkeen, kun kansainvälistä suojelua hakenut lapsi on saanut oleskeluluvan, lapselle määrätään uusi edustaja **kotoutumislain nojalla**. Näin voidaan tehdä esimerkiksi silloin, jos lapsi on saanut kuntapaikan kaukana

vastaanottokeskuspaikkakunnalta olevasta kunnasta. Tällöin olisi tarkoituksenmukaista, että edustaja olisi lähempänä paikkakuntaa, jossa lapsi asuu.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee kotoutumislain mukaan tällöin lapsen oleskelukunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin, käytännössä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Toimielin tekee vapaamuotoisen hakemuksen käräjäoikeudelle, josta ilmenee edustajan ja edustettavan henkilötiedot, tieto lapsen mielipiteen kuulemisesta ja edustajan soveltuvuudesta tehtävän hoitamiseen sekä hakevan viranomaisen yhteystiedot. Myös tieto siitä, milloin edustajuuden toivotaan alkavan, on hyvä merkitä hakemukseen. Esimerkinomainen malli edustajahakemukseksi on tämän muistion **liitteenä 1.**

Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon.

Lähtökohtaisesti sama edustaja jatkaa vastaanottovaiheesta kotoutumisvaiheeseen. Tarvittaessa kunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin vastaa uuden edustajan hakemisesta kotoutumisvaiheessa.

Hakemus uuden edustajan määräämisestä tulisi pyrkiä toimittamaan käräjäoikeuteen samanaikaisesti vanhan edustajan vapauttamishakemuksen kanssa, jotta lapsella olisi koko ajan edustaja. Hakemukset toimitetaan viranomaisten kautta, ei edustajilta itseltään, jotta hakemusta koskeva lasku ei mene edustajalle.

On suositeltavaa, että edustajaksi aikova saa tavata lapsen ennen kuin edustajahakemus laitetaan vireille. Käytännössä edustajahakemuksen vireille tulo tapahtuu siten, että kunnan sosiaaliviranomaiset ottavat yhteyttä edustajaehdokkaaseen ja ehdottavat hänelle edustettavaa. Tämän jälkeen sosiaalihuollosta vastaava toimielin, käytännössä sosiaalityöntekijä, lähettää edustajahakemuksen käräjäoikeuteen.

Edustajan tehtävä alkaa, kun käräjäoikeus on antanut edustajamääräyksen. Edustajalle voidaan maksaa palkkiota lapsen tapaamisesta kahdelta tunnilta ennen määräyksen saamista.

2.2 Edustajan kelpoisuus

§ **Kotoutumislain 57 § nojalla** määrättävän edustajan kelpoisuuteen ja tehtäviin sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään.

Edustajan kelpoisuudesta työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksessa noudatetaan, mitä maahanmuuttovirasto on ohjeistuksessaan todennut: Edustajaksi määrätään tehtävään sopiva täysivaltainen henkilö, joka antaa siihen suostumuksensa ja joka todetaan kykeneväiseksi hoitamaan tehtävänsä moitteettomasti. Edustajaksi määräämisen edellytyksenä on, että henkilö on toimittanut käräjäoikeuden nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä, jolla selvitetään lasten kanssa työskentelevien rikostaustaa. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Jos edustajaksi hakeutuva kuuden kuukauden kelpoisuusajan kuluessa joutuu esittämään rekisteritietonsa myös muulle käräjäoikeudelle kuin mitä varten ote on tilattu, hän voi käyttää aiemmin tilaamaansa otetta. Jos edustajaksi määräämisestä on kulunut yli kuusi kuukautta, edustajan on hankittava uutta edustajahakemusta varten uusi rikosrekisteriote.

Edustaja tilaa rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskuksesta. Rikosrekisteriote on maksullinen. KEHA-keskus maksaa edustajaksi määrätylle rikosrekisteriotteen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset edustajan palkkiolaskutuksen yhteydessä. Kustannukset rikosrekisteriotteen tilaamisesta korvataan korkeintaan kaksi kertaa vuodessa.

Edustajia pyritään ensi sijassa rekrytoimaan sosiaalialalta. Erityisesti työkokemusta lastensuojelussa arvostetaan. Myös muunlainen koulutus ja työkokemus voi antaa vahvan perustan ja edellytykset toimia edustajana. Edustajan on hyvä olla perehtynyt maahanmuuttajiin liittyviin asioihin. Edustajan on hyvä olla itse aktiivinen ja pyrkiä esimerkiksi erilaisen aiheesta kirjoitetun materiaalin kautta syventämään osaamisistaan edustajana toimimisen kannalta olennaisista aihealueista.

Koska on tärkeää, että edustaja on tarpeen tullen saatavilla, tavoitteena on saada alaikäiselle hänen asuinpaikkansa lähiseudulla asuva edustaja.

2.3 Edustettavien määrä

Kotoutumislaissa ei säädetä edustettaville minimi- tai maksimimäärää. Valmisteilla olevassa EU-sääntelyssä lähdetään kuitenkin siitä, että edustettavien määrän tulisi olla rajattu.

Edustajalla voi olla sellainen määrä oleskeluluvan saaneita edustettavia, joiden asioihin hän pystyy täysipainoisesti perehtymään ja joiden asioita pystyy hoitamaan.

Edustajan tehtävä on käyttää alaikäisen puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa ja tuoda esiin hänen näkemystään eri päätöksentekotilanteissa ja prosesseissa. Tämä edellyttää myös alaikäiseen tutustumista sekä hänen mielipiteidensä ja toivomustensa selvittämistä. Liiallinen edustettavien määrä ei saa olla esteenä tehtävän hyvälle hoitamiselle.

Sopiva määrä edustettavia riippuu siitä, hoitaako edustaja tehtäviään muun työn ohella vai päätehtävänään ja siitä, miten paljon hoidettavia asioita kullakin edustettavalla on. Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että enimmäismäärä edustettavia on 10–20.

2.4 Lapsen näkemyksen ja edun arvioiminen

Kotoutumislain (4 §) mukaan laissa säädettyjä toimenpiteitä ja palveluja toteutettaessa on a) selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä b) otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, mitä siitä lastensuojelulain **(417/2007) 4 §:ssä** säädetään.

Lastensuojelulain (4 §) mukaan lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle:

1. tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
2. mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;
3. taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;
4. turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
5. itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;
6. mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä
7. kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.

Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain **(434/2003) 34 §:n** mukaisesti häntä itseään koskevassa asiassa. Lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen tulee tapahtua hänen ymmärtämällään kielellä. Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12 artiklan mukaan lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä ja hänen mielipiteensä tulee ottaa huomioon.

1. Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.
2. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.

Ilman huoltajaa tulleita koskevassa yleiskommentissa nro 6 Lapsen oikeuksien komitea tarkentaa sopimuksen artiklan 12 sisältöä ja toteaa, että ilman huoltajaa tulleiden lasten näkemykset tulee ottaa huomioon myös lapsen huollon ja hoidon sekä asumisen järjestämisessä, kuten myös edustajaa tai oikeusavustajaa määrättäessä. Tällaista tietoa on tarjottava kunkin lapsen kehitysasteeseen ja ymmärryskykyyn soveltuvalla tavalla. Koska osallistuminen riippuu luotettavasta viestinnästä, tulkin olisi tarvittaessa oltava käytettävissä menettelyn kaikissa vaiheissa.

Edustajan on a) selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä b) otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla.

Valtioneuvoston asetuksessa (115/2012) edustajan palkkioista ja kulukorvauksesta säädetään, että lapseen tutustumiseen sekä tämän mielipiteiden ja toivomusten selvittämiseen käytettävästä ajasta palkkiota voidaan maksaa enintään kahdelta tunnilta kuukaudessa. Jos lapsen edun turvaaminen sitä edellyttää, voidaan palkkiota edellä mainituista tehtävistä maksaa useammalta tunnilta kuin edellä säädetään.

Tapaamisten tulee kuitenkin perustua tarpeeseen ja tavoitteena olla sellainen tutustuminen ja mielipiteen selvittäminen, joka edesauttaa edustettavan asioiden hoitamista.

Perheryhmäkoti varaa tarvittaessa tulkin edustajan ja alaikäisen tapaamiseen. Edustajalla on oikeus kahdenkeskisiin tapaamisiin edustettavansa kanssa, mutta on suotavaa, että asumisyksikkö on tietoinen siitä, mitä asioita tapaamiset koskevat.

2.5 Edustajan tiedonsaantioikeus ja salassapitovelvollisuus

§ **Kotoutumislain 87 § mukaan** ilman huoltajaa olevalle lapselle määrätyllä edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 57 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot työ- ja elinkeinotoimistolta, kunnan viranomaiselta, Maahanmuuttovirastolta sekä vastaanotto- ja järjestelykeskukselta.

Tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Ilman huoltajaa olevalle lapselle määrätyllä edustajalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta valtion tai kunnan viranomaiselta sekä yksityiseltä palvelujen tuottajalta tietoja kotoutumislaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten. Tiedot on oikeus saada maksutta.

Edustajan tehtävien osalta viitataan muun muassa holhoustoimesta annetun lain (442/1999) säädöksiin.

§ **Holhoustoimesta annetun lain 92 § mukaan** edunvalvoja, holhoustoimen edunvalvontapalvelun tuottajan palveluksessa oleva henkilö, luottamushenkilö ja holhoustoimen tehtävässä käytetty asiantuntija eivät ilman asianomaisen suostumusta saa ilmaista holhoustoimeen liittyvän tehtävän perusteella tietoon saamaansa asiaa, joka yksityisen taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaamiseksi on pidettävä salassa. **(25.5.2007/649)**

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista:

1. valtion tai kunnan viranomaisille taikka muulle henkilölle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;
2. syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten;
3. tuomioistuimelle, jos se on tarpeen tämän lain mukaisessa asiassa; eikä
4. sille, jolla on lain nojalla oikeus saada asiasta tieto.

Edustaja ei saa ilman asianomaisen suostumusta ilmaista tehtävänsä perusteella tietoon saamaansa asiaa, joka yksityisen taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaamiseksi on pidettävä salassa.

3. Oleskelulupa ja siirtyminen kuntaan

Kun lapsi saa oleskeluluvan, edustaja toimittaa käräjäoikeuden määräyksen KEHA-keskukselle.

3.1 Hakemus Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta

Alaikäisen saatua oleskeluluvan, edustaja tekee hakemuksen Kelalle alaikäisen saamisesta Suomen sosiaaliturvan piiriin.

Lisätietoja internetsivuilla osoitteessa
http://www.kela.fi/muutto-suomeen_nainhaet

Kopio oleskelulupakortista ja edustajamääräyksestä ja KELAn lomakkeen täyttäminen. Kelan lomake Y77. Kela toimittaa Kela-kortin postitse.

3.2 Kuntapaikkahakemus

Sen jälkeen, kun ilman huoltajaa tullut alaikäinen on saanut myönteisen oleskeluluvan, alaikäisyksikön sosiaalityöntekijä hakee hänelle kuntapaikkaa ELY-keskuksen kautta. ELY-keskus etsii alaikäiselle sopivan vastaanottavan kunnan. Tämän jälkeen alaikäinen siirtyy vastaanottotoiminnan piiristä ryhmäkodista tai tukiasumisyksiköstä kuntaan ja perheryhmäkotiin, tukiasumisyksikköön tai tuettuun asumiseen.

Oleskeluluvan saaneen alaikäisen siirtyminen kuntaan vaatii tiivistä yhteistyötä edustajan, ryhmäkodin, vastaanottavan kunnan sosiaalityöntekijän ja ELY-keskuksen kanssa.

Alaikäinen ja edustaja tapaavat vastaanottovaiheen asumisyksikön sosiaalityöntekijän mahdollisimman pian oleskeluluvan tiedoksisaannin jälkeen **oleskelulupainfossa,** jossa sosiaalityöntekijä kertoo kuntaan siirtymisen prosessista. Infon aikana tehdään yhteistyössä alaikäisen palvelutarvearvio asumisen suhteen ja laitetaan vireille kuntapaikkahakemus. Tilaisuus järjestetään yleensä alaikäisyksikössä ja se voi kulkea myös verkostokokouksen nimellä.

Oleskelulupainfossa kartoitetaan lapsen palvelutarpeet sekä arvioidaan hänelle parhaiten soveltuvaa jatkosijoitusvaihtoehtoa (perheryhmäkoti, tukiasumisyksikkö, tuettu asuminen, perhehoito) ja mahdollista opiskelupaikkaa. Tavoitteena on löytää jokaiselle lapselle tai nuorelle mahdollisimman hyvin hänelle sopiva asumis- ja koulutusmuoto.

Alaikäisille pyritään löytämään kuntapaikka vastaanottovaiheen asuinkunnasta tai lähikunnasta. Joissain tilanteissa alaikäisen etu voi olla myös siirtyä toiselle paikkakunnalle, esimerkiksi lähisukulaisen, opiskelupaikan tai muun painavan syyn takia. Painava syy voi myös olla se, ettei alaikäiselle ole tarjota kuntapaikkaa oleskelukunnassa kohtuullisessa ajassa. Mahdollisuus siirtyä toiselle paikkakunnalle riippuu siitä, onko sieltä saatavissa kuntapaikkaa ja tarvittavaa tukea asumiseen.

Heti asiakkaan oleskelulupainfon jälkeen vastaanottovaiheen *alaikäisyksikkö* tekee alaikäiselle kuntasijoitushakemuksen. Hakemus tehdään ulkomaalaisrekisterin kautta. Yksityismajoitusasiakkaiden osalta hakemuksen liitteeksi laitetaan päätös yksityismajoituksesta. **Kuntasijoitushakemuksen tekeminen ei edellytä asiakkaan kirjaamista väestörekisteriin (kotikunta).** Hakemus osoitetaan oman alueen ELY-keskukselle, ellei toisin ole sovittu. Jos kuntapaikkaa haetaan jostakin tietystä kunnasta, kirjataan hakemukseen selkeät perustelut toiveelle. Esim. jos nuoren terveydentilassa on jotakin, mikä vaatii sijoittamista tietylle alueelle, tulee se mainita hakemuksessa.

Hakemukseen kirjataan alaikäisen asumisvaihtoehtoa koskeva palvelutarvearvio (perheryhmäkoti / tukiasumisyksikkö / perhehoito). Arvio perustuu oleskelulupainfon aikana tehtyyn palvelutarvearvioon sekä yksikön kokemuksiin nuoren tuen tarpeesta. Kunta tekee viime kädessä päätöksen siitä, mitä palveluita se tarjoaa, ja ketä nuoria ottaa vastaan. Vastuu palveluiden tarjoamisesta on kunnalla.

17-vuotta täyttäneiden osalta hakemuksen liitteeksi laitetaan TE–palveluihin ilmoittautumislomake (mikäli se on jo ehditty laatia). Yksityismajoitusasiakkaiden osalta hakemuksen liitteeksi laitetaan päätös yksityismajoituksesta

Alaikäisyksikkö kuulee kuntapaikkahakemusta laadittaessa edustajan ja alaikäisen mielipiteitä. Hakemus laaditaan yhteistyössä. Edustaja tarkistaa kuntapaikkahakemuksen, ja sen, että hakemuksen tiedot lapsesta ja hänen tilanteestaan ovat kattavat.

ELY-keskus ottaa vastaan kuntasijoitushakemuksen ja etsii kunnan, joka on valmis vastaanottamaan alaikäisen ja tekee kuntapaikkailmoituksen. Päätöksestä lähetetään tieto asiakkaan edustajalle ja vastaanottokeskukselle (UMAREK ja sähköposti/kirjeposti). **Edustaja vastaa alaikäisen informoinnista yhteistyössä alaikäisyksikön sosiaalityöntekijän kanssa.** ELY-keskus ilmoittaa alaikäisyksikölle myös, mikäli alaikäiselle ei löydy kuntapaikkaa omalta ELY-alueelta. Mikäli paikka haetaan toiselta ELY-alueelta,

ELY-keskus informoi alaikäisyksikköä ja alaikäisyksikkö informoi edustajaa siitä, mille alueelle alaikäinen voitaisiin sijoittaa.

Edustaja informoi yhteistyössä alaikäisyksikön sosiaalityöntekijän kanssa alaikäistä kuntapaikkapäätöksestä

Alaikäinen muuttaa mahdollisimman pian hänelle osoitettuun perheryhmäkotiin tai tukiasuntoon ja pääsee suoraan kunnan palveluihin (ryhmäkoti ei maksa alaikäiselle vastaanottorahaa hänen siirtyessään kuntaan).

Alaikäisen ei tule muuttaa kuntaan itsenäisesti, vaan hänen tulee siirtyä kuntapaikalle, jotta hän saa tarvitsemansa tuen ja palvelut. Alaikäisen edustajan, alaikäisyksikön sosiaalityöntekijän ja vastaanottavan yksikön sosiaalityöntekijän tulee yhdessä tehdä kaikkensa, jotta alaikäinen ymmärtäisi muuton perusteet ja syyt. Alaikäistä valmistellaan muuttoon ja häntä tuetaan kasvatuksellisin keinoin.

Siirtopalaveri: Kun alaikäinen on saanut päätöksen kuntapaikasta, pidetään siirtopalaveri, johon kutsutaan alaikäisyksikön työntekijä, vastaanottavan kunnan työntekijät sekä edustaja, mahdollisesti tulevan yksikön työntekijä.

Turvapaikkaprosessin aikana yksityismajoituksessa asunut alaikäinen voi jatkaa asumista yksityismajoituksessa myös oleskeluluvan saamisen jälkeen. Edustajan on hyvä varmistaa, että kunnan sosiaalityöntekijä seuraa yksityismajoituksen toteutumista ja perhe saa tarvittaessa kunnalta tukea. Yksityismajoitusten osalta kunnan lastensuojelun tulee joissain tilanteissa tehdä olosuhdeselvitys samaan tapaan kuin ryhmäkoti tekee lapsen siirtyessä yksityismajoitukseen turvapaikkaprosessin aikana. Alaikäinen voi myös siirtyä perhehoitoon vasta oleskeluluvan saamisen jälkeen.

Kun yksityismajoituksessa asuvalle lapselle on myönnetty oleskelulupa, edustaja ottaa yhteyttä kunnan sosiaalityöntekijään ja sopii lasta koskevista käytännön järjestelyistä.

3.3 Asiakkaan kirjaaminen väestötietojärjestelmään

Edustaja auttaa lasta rekisteröitymään maistraatissa väestötietojärjestelmään. Tämä edellyttää henkilökohtaista käyntiä lapsen asuinpaikan maistraatissa.

Maistraatti myöntää kotikunnan, mikäli lapsella on jatkuva oleskelulupa (A-lupa) tai voimassa oleva, vähintään vuoden kestävään tilapäiseen oleskeluun oikeuttava oleskelulupa (B-lupa), ja tarkoitus jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan. Asumisen vakinaisuutta osoittavana seikkana ryhmäkoti voi antaa edustajan mukaan todistuksen lapsen maahan tulon jälkeisestä asumisajasta.

3.4 Ulkomaalaisen henkilökortti

Edustaja auttaa alaikäistä hakemaan ulkomaalaisen henkilökorttia poliisilta.

Tarkemmat ohjeet henkilökortin hakemisesta:
https://www.poliisi.fi/henkilokortti/henkilokortin_myontaminen_ulkomaalaiselle

Henkilökortti on ensisijainen asiakirja. Se on voimassa saman aikaa, kuin oleskelulupa.

3.5 Matkustusasiakirja Maahanmuuttovirastolta

Maahanmuuttoviraston mukaan maassa olevalle alaikäiselle, jolla ei ole toisen maan matkustusasiakirjaa, tulisi hakea muukalaispassia tai pakolaisen matkustusasiakirjaa. Kela korvaa lähtökohtaisesti matkustusasiakirjan kustannukset.

Mikäli alaikäiselle on myönnetty pakolaisasema, ei Maahanmuuttoviraston ohjeistuksen mukaan kannata hakea lähtömaan passia vaan pakolaisen matkustusasiakirjaa. Kansallisen passin olemassaolo voi johtaa pakolaisaseman lakkaamiseen. Asiasta kannattaa kysyä neuvoa Maahanmuuttoviraston kansainvälisen suojelun yksiköstä.

Edustaja tekee hakemuksen matkustusasiakirjasta (muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja).

Lisätietoja matkustusasiakirjasta Migrin internetsivuilla osoitteessa
http://www.migri.fi/turvapaikka_suomesta/turvapaikan_hakeminen/matkustusasiakirjan_hankkiminen

4. Ilman huoltajaa olevan alaikäisen asumisen ja tuen muodot sekä edustajan yhteistyö asumisyksikön kanssa

§

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Kotoutumislain 27 §:n mukaan ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua tai joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatus järjestetään perheryhmäkodissa tai tuetun perhesijoituksen avulla taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä kunnes hän täyttää 21 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa.

§

Kotoutumislain 28 §:n mukaan perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimitiloista ja kasvuoloista, yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä on voimassa, mitä lastensuojelulain 58–60 §:ssä säädetään.

Aineiden ja esineiden haltuunottoon ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamiseen perheryhmäkodissa tai muussa asuinyksikössä sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 60–62 §:ssä ja 63 §:n 1–3 momentissa säädetään. Aineiden ja esineiden haltuun ottamisesta ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamisesta tehdystä pöytäkirjasta toimitetaan jäljennös kunnalle ja toimintaa valvovalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa tai joka on otettu Suomeen pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatus täytyy järjestää tämän tarpeita vastaavalla tavalla. Tarvittavat palvelut voidaan järjestää perheryhmäkodissa, tukiasumisyksikössä, tuetussa asumisessa, perhehoidossa tai yksityismajoituksessa.

Perheryhmäkodissa sovelletaan lähtökohtaisesti lastensuojelulain säännöksiä, jotka koskevat toimitiloja, yhdessä hoidettavien lasten määriä ja henkilöstöä.

Tukiasumisyksikkö on tarkoitettu kevyempää tukea tarvitseville, jotka eivät tarvitse kokoaikaista aikuisen läsnäoloa. Tavoitteena on tukiasumisessa harjoitella itsenäisempää asumista ja esimerkiksi ruoan laittamista ja omien raha-asioiden hoitamista.

Tuettu asuminen on kevyin muoto, jossa henkilöstöä on paikalla ajoittain. Tuettu asuminen on ensisijaisesti tarkoitettu täysi-ikäistyneille jälkihuollon piirissä oleville ja tuki mitoitetaan tarpeen mukaan.

Ilman huoltajaa tullut alaikäinen voi asua myös perheessä, joko yksityismajoituksessa tai perhehoidossa. Tällöin perhe vastaa niistä tehtävistä, jotka muutoin kuuluisivat asumisyksikölle, eli lapsen päivittäisestä hoidosta, kasvatuksesta ja muusta huolenpidosta. Joissain tilanteissa perheenjäsen voidaan määrätä alaikäisen huoltajaksi. Lastensuojelulain 81 §:n mukaan kuntien sosiaaliviranomaisten on selvitettävä yksityiskodin soveltuvuus lapsen asuinpaikaksi ja tuettaessa tarvittaessa hoitajaa järjestämällä tukitoimia. Edellytyksiä sijoituksen jatkumiselle on tarpeen mukaan seurattava.

Ilman huoltajaa olevan edun toteutumisen näkökulmasta on olennaista, että yhteistyö asumisyksikön ja edustajan välillä toimii hyvin. Asumisyksikkö vastaa lapsen päivittäisestä hoidosta, kasvatuksesta ja muusta huolenpidosta. Edustaja valvoo lapsen edun toteutumista viranomaisasioissa sekä päätöksentekotilanteissa ja siirtymävaiheissa.

Edustaja voi tavata alaikäistä kahdenkeskisesti asumisyksikössä tutustuakseen tähän ja selvittääkseen tämän mielipidettä eri asioihin. Asumisyksikkö tilaa tarvittaessa tulkin näihin tapaamisiin silloin, jos alaikäisellä on meneillään jokin viranomaisprosessi tai muu merkittävä asia, eikä hänen suomen- tai ruotsin kielen taitonsa ole vielä riittävää asian hoitamiseen.

Kun alaikäisen tilanne on vakiintunut, tulkkia ei pääsääntöisesti tarvita sellaisissa tapaamisissa, joissa ei käsitellä viranomaisprosessia tai muuta merkittävää asiaa. Alaikäistä ei ole tarvetta tavata jatkuvasti kahta tuntia kuussa, jos hänen tilanteensa on vakiintunut.

Edustajan osallistuminen asumisyksiköissä tehtävien hoito- ja kasvatussuunnitelmien tekemiseen on tilannekohtaista ja riippuu siitä, onko suunnitelmassa tarkoitus tehdä merkittäviä muutoksia alaikäisen asumismuotoon tai hänen saamaansa tukeen. Asumisyksiköt kutsuvat edustajan mukaan sellaisiin kokouksiin, joissa sovitaan alaikäisen asumisen tai tuen merkittävistä muutoksista.

Asumisyksiköt lähettävät edustajalle tiedoksi alaikäistä koskevat kuukausiraportit. Asumisyksiköiden käytännöt raporttien laatimisesta saattavat vaihdella.

5. Sopimusasiat

Alaikäinen on vajaavaltainen, eikä siten täysin oikeustoimikelpoinen. Alaikäisellä on lain mukaan oikeus tehdä itsenäisesti oikeustoimia, jotka ovat merkitykseltään vähäisiä ja olosuhteisiin nähden tavanomaisia.

Koska alaikäiset eivät muuta kuntaan itsenäisesti, heidän ei lähtökohtaisesti ole tarvetta allekirjoittaa vuokra- tai sähkösopimuksia. Jos kunnan kanssa on sovittu 17-vuotiaan asuvan tuetussa asumisessa ja vuokrasopimuksen halutaan olevan alaikäisen nimissä, allekirjoittaa alaikäinen sopimuksen itse. Edustaja voi alaikäisen allekirjoituksen rinnalla osoittaa antavansa suostumuksen sopimuksen tekemiseen.

Myös kuntosalijäsenyydet ja muut sopimukset allekirjoittaa lähtökohtaisesti alaikäinen itse ja edustaja voi tarkistaa sopimukset ja antaa sopimuksiin suostumuksensa lisämerkinnällä ettei edustaja ole sopimuksista taloudellisessa vastuussa. Tarvittaessa perheryhmäkoti tai muu asuinyksikkö voi toimia sopimusten takaajina.

Yleensä on tarkoituksenmukaisinta, että asumisyksikkö allekirjoittaa kuljetusluvat ja muut vastaavat koulun tai harrastusjärjestäjän luvat.

6. Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

6.1 Alkukartoitus

§

Kotoutumislain 9 §:n mukaan alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Alkukartoituksesta ja sen järjestämisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Alkukartoitus voidaan järjestää joko kunnan sosiaalitoimistossa tai maahanmuuttajapalveluissa. 17-vuotiaiden osalta kartoitus tehdään yleensä sekä kunnassa että TE-palveluissa. Alkukartoitus johtaa kotoutumissuunnitelmaan ja usein ne laaditaan yhtä aikaa.

6.2 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävistä toimenpiteistä. Joissain kunnissa alle 17-vuotiaan kotoutumissuunnitelma voidaan sovitta yhteen muun suunnitelman, esim. asiakassuunnitelmaan, kanssa. Asiakassuunnitelman laatimiseen osallistuvat alaikäisen ja edustajan lisäksi sosiaalityöntekijä ja omaohjaaja.

§

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma

Kotoutumislain 15 §:n mukaan kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon siten kuin 4 §:ssä säädetään. Suunnitelma sovitetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Huoltaja tai edustaja käyttää alaikäisen puhevaltaa siten kuin hallintolaissa tarkemmin säädetään.

Esimerkki ilman huoltajaa olevan alaikäisen kotoutumissuunnitelmasta on saatavilla kotouttaminen.fi-sivustolla: **http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/tyon_tueksi/tyokalut/lomakkeet/ilman_huoltajaa_tulleen_kotoutumissuunnitelma**

Edustaja on mukana, kun kotoutumissuunnitelmaa laaditaan. Laatimiseen osallistuvat lisäksi sosiaalityöntekijä ja/tai omaohjaaja. Kotoutumissuunnitelma laaditaan kunnassa ja/tai 17-vuotiaiden osalta TE-toimistossa. Joissain kunnissa kotoutumissuunnitelma saattaa kulkea asiakassuunnitelman nimellä.

17-vuotiaalle myönnetään työmarkkinatukea kotoutumissuunnitelman mukaisiin opintoihin tai muuhun suunnitelman mukaiseen toimintaan. Edustaja hakee nuorelle työmarkkinatukea yhdessä hänen kanssaan. Edustaja informoi asumisyksikköä, että asia on hoidettu.

7. Koulutuspolut ja -vaihtoehdot

Lasten ja nuorten tarpeet vaihtelevat suuresti koulutus-, ohjaus- ja muiden palveluiden osalta. Myös tarjolla olevat koulutuspolut vaihtelevat kuntakohtaisesti. Samoin yksiköiden ja edustajien työnjaossa koulukysymyksissä on paikkakuntakohtaisia eroja. Joissain tilanteissa voi olla epäselvää, mitkä koulutukseen liittyvät kysymykset kuuluvat jokapäiväiseen hoitoon, huolenpitoon ja kasvatukseen ja missä on kyse edustajan mukana oloa edellyttävistä päätöksentekotilanteista.

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen koulutuspolulla on suuri merkitys hänen kotoutumiseensa. Siksi edustajan tulisi varmistaa, että koulupolkua koskevissa päätöksentekotilanteissa huomioidaan alaikäisen etu.

Edustajalle kuuluvat sellaiset kouluun liittyvät tapaamiset, joissa tehdään edustettavan koulunkäyntiä koskevia merkittäviä päätöksiä, esimerkiksi siirtymä erityisopetukseen.

Edustajan ja asumisyksikön on tärkeää keskustella ja sopia toimivasta työnjaosta koulutukseen liittyvissä kysymyksissä.

Edustaja tai asumisyksikkö vastaa hakemusluontoisista asioista, kuten toisen kotimaisen opiskelusta vapauttaminen.

Edustajan tai asumisyksikön edustajan allekirjoitus vaaditaan henkilökohtaiseen opetus- ja kasvatussuunnitelmaan (HOJKS). Tällainen suunnitelma laaditaan usein vain niille alaikäisille, joille on tehty erityisopetuspäätös.

Vanhempainillat ja muut vastaavat infotilaisuudet kuuluvat ensisijaisesti asumisyksikön vastuulle. Asumisyksikön tulisi myös vastata alaikäisen Wilma-asioista, ml. poissaoloista ilmoittaminen.

Niissä tilanteissa, joissa poissaoloja on runsaasti, ja poissaolot vaikuttavat alaikäisen tulevaisuuden suunnitelmiin tai hänelle myönnettäviin etuuksiin, asumisyksikön on tärkeä informoida edustajaa.

Suomessa asuvalla oppivelvollisuusikäisellä (7–17-vuotiaalla) maahanmuuttajalla on oikeus samaan **perusopetukseen** kuin suomalaisillakin. Opetuksessa huomioidaan oppilaan tausta, kuten kouluhistoria, sekä oppilaan äidinkieli. Oppilaan on mahdollista saada opetusta suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti, mikäli se on tarpeen. Oppilaalle voidaan järjestää myös oman äidinkielen opetusta.

Koulutuspalveluissa on kuntakohtaisia eroja mutta seuraavassa esitellään joissain kunnissa tarjolla olevia palveluita. Oppilaille, jotka eivät osaa riittävästi suomea selvitäkseen suomenkielisessä ryhmässä, tarjotaan joissain kunnissa **perusopetukseen valmistavaa opetusta.**

Jos perusopetuksen päättyessä oppilaalla ei ole riittäviä valmiuksia hakea toisen asteen koulutukseen, hänellä on mahdollisuus suorittaa perusopetuslain mukainen yhden lukuvuoden kestävä **lisäopetus (ns. kymppiluokka).**

Niillä oppivelvollisuusiän ylittäneillä, jotka eivät ole suorittaneet perusopetusta tai ovat suorittaneet sen suomalaista peruskoulua suppeammassa laajuudessa, on mahdollisuus suorittaa **aikuisten perusopetusta.**

Perusopetuksen jälkeisinä koulutusvaihtoehtoina ovat **lukio- tai ammatillinen koulutus.** Molemmat koulutukset antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

Maahanmuuttajille on olemassa myös toisen asteen opintoihin valmistavaa koulutusta. Vaihtoehtoja voivat olla lukio-opintoihin valmistava koulutus (LUVA) ja maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus (VALMA).

Yhtenä vaihtoehtona oppivelvollisuusiän ylittäneelle 17-vuotiaille on myös **kotoutumiskoulutus.** Kotoutumiskoulutuksena maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Suomen tai ruotsin kielen opetusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta annetaan Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

8. Talous

Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen varallisuutta koskevissa asioissa sekä hoitaa lapsen varallisuutta. Edustajan tehtäviin kuuluu siksi valvoa, että alaikäinen saa hänelle kuuluvat etuudet.

Alaikäisen päivittäisen rahankäytön seuraaminen ei kuulu edustajan tehtäviin, vaan siitä vastaa asumisyksikkö.

8.1 Pankkitilin avaaminen

Edustaja vastaa siitä, että alaikäiselle avataan pankkitili.

Ennen kuin pankkitili on avattu, alaikäinen voi saada hänelle myönnetyt Kelan etuudet maksuosoituksina pankkiin. Kunnilla voi olla erilaisia käytäntöjä tuen maksamiseksi asiakkaalle siinä vaiheessa, kun tiliä ei vielä ole.

Kaksi 1.1.2017 voimaan astunutta lakimuutosta helpottaa pankkipalvelujen tarjoamista oleskeluluvan saaneille. Henkilökorttilain muutoksen jälkeen ulkomaalaisen henkilökortti voidaan myöntää kaikille oleskeluluvan ja kotikunnan saaneille. Ulkomaalaisen henkilökortti hyväksytään pankeissa henkilöllisyyden todentamisasiakirjaksi, jonka perusteella pankkiasiakkuus voidaan avata.

Laki perusmaksutilistä on myös muuttunut 1.1.2017 lukien. Sen mukaan perusmaksutilipalvelut on avattava asiakkaalle, jotka oleskelevat ETA-alueella laillisesti, jotka pystytään tunnistamaan luotettavasti ja joille pystytään selvittämään palvelun sopimuksen sisältö ja keskeiset ehdot. Pankin on jatkossa tarjottava peruspankkipalveluita, vaikka ei olisi asuinpaikkaa Suomessa. Peruspankkipalvelut kattavat käyttötilin, maksukortin ja suppean verkkopalvelun.

Edustajakoulutuksissa toukokuussa 2017 edustajat muistuttivat siitä, että edustajan kannattaa varmistaa, että alaikäiselle annetaan suppeat verkkopankkipalvelut, jotka eivät sovellu nettiostoksiin. Lisäksi kannattaa muistaa asettaa nostoraja paitsi automaattiin myös tiskinostoihin. Jotkut edustajat ovat sopineet nuoren kanssa siitä, että etuudet kiertävät alaikäisen säästötilin kautta, josta alaikäinen saa kuukausittain vain tarvittavan summan käyttöönsä.

8.2 Lapsilisä

Kelan ohjeistuksessa lapsilisän maksamisesta todetaan yksin Suomeen tulleiden lasten osalta, että lapsilisää voidaan maksaa henkilölle, joka pääasiassa huolehtii lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Kyseessä voi olla esimerkiksi sukulainen. Hän voi hakea lapsilisää. Henkilön katsotaan huoltavan lasta lain tarkoittamalla tavalla, jos hän elää yhteisessä taloudessa lapsen kanssa. **(http://www.kela.fi/documents/10192/d97cff89-cfb8-4acc-b4fc-40c162039ed4)**

Lapsilisää ei makseta niille ilman huoltajaa maassa oleville alaikäisille, jotka asuvat perheryhmäkodissa, tukiasumisyksikössä tai tuetussa asumisessa taikka itsenäisesti. Sen sijaan lapsilisää maksetaan, jos ilman huoltajaa maassa oleva alaikäinen on yksityismajoituksessa tai perhehoidossa.

8.3 Käyttöraha

Työ- ja elinkeinoministeriö on 1.11.2016 päivätyssä muistiossaan suositellut, että ELY-keskukset ohjaavat **uusia perheryhmäkoteja** jatkossa maksamaan yksin tulleille alaikäisille taloudellista tukea käyttövaroina.

Lapselle annetaan hänen omaan käyttöönsä kalenterikuukaudessa käyttövaroja henkilökohtaisia tarpeita varten iästä ja kasvuympäristöstä riippuen seuraavasti:

- alle 15-vuotiaalle määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan
- 15 vuotta täyttäneelle lapselle tai nuorelle vähintään määrä, joka vastaa kolmasosaa kulloinkin voimassa olevasta elatustuen määrästä (n. 50 euroa).

Lapselle maksettavia käyttövaroja ei ole tarkoitettu kattamaan lapsen koulunkäyntiä, harrastuksia, vaatteita, puhelinkuluja eikä hygieniatuotteita, jotka maksetaan perheryhmäkodin budjetista. Käyttörahassa kyse on sen sijaan taskurahan luonteisista varoista. Lapsella on oikeus itse päättää henkilökohtaiseen käyttöön saamistaan käyttövaroista ja opetella itsenäistä rahan käyttöä. Lapsen edustaja ei ole siten oikeutettu määräämään varojen käytöstä.

8.4 Työmarkkinatuki

§

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutumislain 22 §:n mukaan maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos: (30.12.2014/1376)

1) maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä;

2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja

3) muut tässä luvussa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Oikeudesta opiskelun ajalta maksettavaan kulukorvaukseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa. (28.12.2012/919)

Omaehtoisena opiskeluna voidaan tukea myös perusopintoja, lukio-opintoja, ammatillista koulutusta tai aikuiskoulutusta sekä vapaan sivistystyön opintoja.

17-vuotiaalle myönnetään työmarkkinatukea kotoutumissuunnitelman mukaisiin opintoihin tai muuhun suunnitelman mukaiseen toimintaan. Edustaja hakee nuorelle työmarkkinatukea yhdessä hänen kanssaan. Edustaja informoi asumisyksikköä, että asia on hoidettu.

Edustaja voi myös olla mukana asumisyksikön ja alaikäisen kanssa laatimassa vapaaehtoisen sopimuksen alaikäisen kanssa siitä, että hänen työmarkkinatuestaan säästetään itsenäistymisvaroiksi, jotka tukevat itsenäisen asumisen alkuvaihetta.

Perheryhmäkodeissa alaikäiset työmarkkinatuen saajat maksavat suurimman osan kuluistaan itse (ml. harrastukset, puhelinkulut, parturi ja hygienia, vaatteet). Tukiasumisyksikössä ja tuetussa asumisessa alaikäiset myös useimmiten hankkivat ja valmistavat ruokansa sekä huolehtivat asumiskuluista ja muista laskuistaan itse.

Lisäksi on erittäin kannatettavaa **kannustaa alaikäisiä vapaaehtoisesti säästämään työmarkkinatukea itsenäistymisvaroihin** tai tehdä hankintoja omaan kotiin jo ennen muuttoa. Tästä voidaan tehdä sopimus alaikäisen, edustajan ja asumisyksikön työntekijän/sosiaalityöntekijän välillä.

8.5 Toimeentulotuki

Mikäli alaikäinen on oikeutettu toimeentulotukeen, edustaja sopii yhdessä asumisyksikön kanssa toimeentulotuen hakemista koskevista menettelyistä. Yleensä on tarkoituksenmukaisinta, että asumisyksikkö hoitaa toimeentulotukihakemusten laatimisen. Yli 12-vuotias voi itse allekirjoittaa toimeentulotukihakemuksen. Alle 12-vuotiaiden hakemuksen allekirjoittaa edustaja.

Toimeentulotukea haetaan Kelasta, täydentävää toimeentulotukea kunnan sosiaalitoimistosta.

Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentulon muoto, jota ei lähtökohtaisesti haeta, mikäli alaikäisen kulut maksetaan perheryhmäkodin budjetista ja hän saa perheryhmäkodilta käyttörahaa. Toimeentulotukea ei myöskään haeta, mikäli alaikäinen saa työmarkkinatukea ja varat riittävät muiden Kelan tukien (esim. asumistuki) kanssa elämiseen.

Toimeentulotukea voidaan hakea myös esim. matkustusasiakirjoihin, vaikka peruspäätöstä ei olisi.

8.6 Opintotuki

Nuori, joka ei ole TE-palveluiden asiakkaana, voi hakea Kelan opintotukea päätoimisiin opintoihin.

Opintotukea voi saada opintoihin peruskoulun jälkeen, jos on myönnetty jatkuva (A) tai pysyvä (P) oleskelulupa tai asuu Suomessa vakinaisesti ja on tullut Suomeen muusta syystä kuin opiskelemaan. Vakinaisesti asuminen arvioidaan kotikuntalain perusteella.

Edustaja varmistaa, että alaikäinen anoo opintotukea, jos hän opiskelee peruskoulun jälkeisissä opinnoissa eikä saa työmarkkinatukea.

9. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä lastensuojelu

Maahanmuuttajalapsen tai -nuoren asuinkunta on vastuussa hänen tukemisestaan ja hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Kuntalaisena ilman huoltajaa olevalla lapsella tai nuorella on oikeus saada kaikkia niitä palveluja, jotka ovat muidenkin kunnan asukkaiden käytettävissä, ml. sosiaalipalvelut, terveyspalvelut ja mahdolliset lastensuojelun palvelut.

Edustajan tehtävä sosiaali- ja terveyspalveluissa ja lastensuojelussa on lähinnä valvoa, että alaikäinen saa tarvitsemaansa palvelut sekä olla mukana tilanteissa, joissa merkittäviä tulevia palvelupolkuja suunnitellaan.

Yksittäiset lääkärikäynnit, joihin ei liity merkittävää tulevan tuen tarpeen arviointia, kuuluvat asumisyksikölle.

Voidaan katsoa, että edustajan tulisi olla paikalla suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseissa, joissa pyritään etsimään pysyvää ratkaisua, esim. lastensuojelun sijoitus.

10. Vanhempien jäljittäminen, Punaisen Ristin henkilöhaku

Jos alaikäisen perheen olinpaikka on tuntematon, olinpaikan selvittämisessä voidaan käyttää apuna Punaisen Ristin henkilöhakua. Kaikki Punaisen Ristin kansalliset yhdistykset eri puolilla maailmaa osallistuvat perheiden yhdistämiseen ja tiedustelutyötä tehdään kaikkialla. Suomen Punainen Risti on osa tätä maailmanlaajuista verkostoa.

Edustaja täyttää yhdessä alaikäisen kanssa aiheeseen tarkoitetun lomakkeen ja toimittaa lomakkeen Suomen Punaisen Ristin toimistoon, josta tiedot välitetään eteenpäin kohdemaahan.
https://www.punainenristi.fi/hae-tukea-ja-apua/kadonneiden-loytamiseen

Edustaja voi myös muulla tavoin auttaa alaikäistä tavoittamaan vanhempiaan.

11. Perheenyhdistämisprosessi

Oleskelulupahakemuksen perhesiteen perusteella voi panna vireille ainoastaan ulkomailla asuva hakija. Suomessa asuva perheenjäsen, eli perheenkokoaja, ei voi panna hakemusta vireille hakijan puolesta. Hakemus jätetään henkilökohtaisesti Suomen edustustoon.

Alaikäinen ja hänen perheensä tarvitsevat kuitenkin tukea ja opastusta perheenyhdistämisprosessin käynnistämiseen ja etenemiseen. Edustaja auttaa tarvittaessa alaikäistä yhteydenpidossa perheeseen sekä perheen informoinnissa heidän tehtävistään perheenyhdistämishakemuksen laatimisessa.

Edustajan on hyvä huomioida, että päätöstä jättää hakematta perheenyhdistämistä ei tulisi jättää yksin alaikäiselle, sillä päätöksen tekeminen voi olla alaikäiselle psyykkisesti hyvin raskasta.

Edustaja ja lakimies/oikeusavustaja keskustelevat yhdessä lapsen kanssa perheenyhdistämisen mahdollisuudesta. Edustaja auttaa tarvittaessa alaikäistä yhteydenpidossa perheeseen sekä perheen informoinnissa heidän tehtävistään perheenyhdistämishakemuksen laatimisessa.

Edustaja ei laita vireille perheen puolesta perheenyhdistämishakemusta, eikä edustajalle makseta korvausta perheenjäsenten hakemusten täyttämisestä. Edustajan tehtäviin ei myöskään kuulu hoitaa prosessin muita osia perheen puolesta (esim. matkojen järjestely Suomen edustustoon tai ajanvaraukset).

Sen sijaan edustaja on mukana niissä prosessin vaiheissa, jotka koskevat Suomessa asuvaa alaikäistä (esim. perheenkokoajan kuuleminen tai DNA-tutkimukset).

Ennen hakemuksen vireille laittamista kannattaa tutustua Maahanmuuttoviraston internetsivuihin **www.migri.fi.** Sieltä löytyvät mm hakemuslomakkeet, perheselvityslomakkeet, neuvoja lomakkeiden täyttämiseen ja hakemuksen jättämiseen. Lisätietoja voi kysellä Migrin puhelinneuvonnasta arkisin klo 9–15 puh. 029 541 9600, sähköpostitse **migri@migri.fi** tai soittamalla maahanmuuttoyksikköön puhelintunneilla ti, ke ja to klo 10–11 puh. 029 541 9625.

Kun lapsen tai nuoren perhe on saapumassa Suomeen, valmistellaan häntä perheen saapumiseen. Edustajan tehtävä lakkaa siinä vaiheessa kun lapsen huoltaja(t) saapuvat Suomeen, mikäli edustajan tehtävän lakkaaminen ei ole lapsen edun vastaista (vastaanottolaki 42 §). Edustajalla on kuitenkin tärkeä rooli lapsen valmentamisessa uuteen tilanteeseen. Lisäksi yhteistyö kunnan ja perheryhmäkodin kanssa ennen perheen saapumista on oleellista.

Lapsen kannalta tärkeää olisi, että kunta, josta lapsi on saanut kuntapaikan, ottaisi vastaan myös hänen perheensä. Kunnan sosiaali-, asuntotoimi-, päivähoito ja perusopetus huolehtivat alaikäisen nuoren tai lapsen perheen saapuessa käytännön toimenpiteistä. Kunnan sosiaalityöntekijän rooli on keskeinen alaikäisen ilman huoltajaa olevan nuoren siirtymisessä perheeseen. Sosiaalityöntekijä myös seuraa nuoren ja perheen kotoutumista uudessa elämän tilanteessa ja toimii yhteyshenkilönä moniammatillisessa viranomaisverkostossa sekä lapsen että hänen perheensä asioissa.

Lisätietoa perheenyhdistämisprosessista on **liitteessä 2** sekä maahanmuuttoviraston sivuilla.

12. Jatkoluvat

Edustaja vastaa jatkoluvan hakemisesta alaikäiselle. Jatkolupa on tärkeää vireyttää ennen edellisen luvan päättymistä. Myös TE-palveluiden asiakkuus ja työmarkkinatuki ovat riippuvaisia siitä, että oleskelulupa on voimassa tai uusi hakemus vireytetty tai kielteisestä päätöksestä valitettu.

Edustaja vastaa jatkoluvan hakemisesta alaikäiselle. Hakemus uudesta määräaikaisesta oleskelulupahakemuksesta jätetään johonkin Migrin 9 palvelupisteestä[1] viimeistään sinä päivänä, jolloin ensimmäinen oleskelulupa on viimeistä päivää voimassa.

Edustajalla on rooli lapsen olojen ja edun selvittämisessä. Hakemukseen kannattaa liittää mukaan edustajan lausunto lapsen tilanteesta (kuvaus) ja edusta. Kyseeseen voi tulla myös sosiaalityöntekijän lausunto.

Jatkolupaa haetaan samalla perusteella, jolla lapselle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa, jollei peruste ole muuttanut tai poistunut. Jatkolupa voidaan myöntää toisella, uudella perusteella, jos ko. perusteella voitaisiin myöntää ensimmäinen oleskelulupa.

Lisätietoja: **http://www.migri.fi/jatkolupa**

Jatkoluvan hakemisessa huomioitavaa: Maahanmuuttoviraston ajanvarauksesta varataan jatkolupahakemuksen vireyttämisaika. Ajanvarauksessa voi ajoittain olla ruuhkaa. Jatkolupahakemus kannattaa laittaa vireille hyvissä ajoin ennen ensimmäisen oleskeluluvan päättymistä. Hyvissä ajoin tarkoittaa käytännössä noin kahta kuukautta ennen ja pääkaupunkiseudulla jopa neljä kuukautta ennen luvan päättymistä. Jatkolupa on maksuton, kun hakija on saanut pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman tai oleskelulupa UlkL 52 § 1 momentin perusteella (yksilöllinen inhimillinen syy).

Jatkolupa myönnetään, jos ne edellytykset ovat olemassa, joilla ensimmäinen lupa on myönnetty. Lupa voidaan myöntää myös muulla syyllä, jos on ilmennyt muu syy. Lapsen etu otetaan huomioon.

1 Helsinki, Turku, Tampere, Lahti, Lappeenranta, Kuopio, Vaasa, Oulu ja Rovaniemi.

13. Rikosasiat

Jos nuoren kohdalla alkaa tutkinta mahdollisesta rikokseen syyllistymisestä tai rikoksen uhriksi joutumisesta, edustaja on läsnä kaikissa viranomaiskohtaamisissa ja hoitaa tutkintaan liittyviä nuorta koskevia velvoitteita.

14. Suomen kansalaisuuden hakeminen

Jos alaikäinen on asunut oleskeluluvan saatuaan Suomessa 4 vuotta ja täyttää muutkin Suomen kansalaisuuden hakemisen edellytykset, edustaja voi laittaa vireille kansalaisuushakemuksen.

Ilman huoltajaa tulleiden kansalaisuuden hakemiseen sovelletaan Maahanmuuttoviraston ohjetta ”Huoltajana Suomen kansalainen tai edunvalvoja”:

http://www.migri.fi/suomen_kansalaisuus/lapsi/huoltajana_suomen_kansalainen

Ilman huoltajaa maassa asuvan osalta merkityksellinen on kansalaisuuslain 24 §:n lapsen kansalaistamissäännös. Sen mukaan muu kuin lapsen kanssa asuva edustaja voi hakea lapselle kansalaisuutta, jos kansalaistamiselle on lapsen etuun liittyvä painava syy. Edustajan pitäisi siis pystyä perustelemaan lapsen kansalaistaminen lapsen etuun liittyvillä syillä.

Jos Suomen kansalaisuus myönnetään alle 15-vuotiaalle lapselle näissä tilanteissa, ei lapsen tarvitse täyttää yleisistä kansalaistamisedellytyksistä (13 §) asumisaika- eikä kielitaitoedellytystä kun vain lapsen asunto ja koti on Suomessa.

Jos Suomen kansalaisuus myönnetään 15–17-vuotiaalle lapselle näissä tilanteissa, on lapsen täytettävä yleiset kansalaistamisedellytykset muutoin, mutta on riittävää että lapsen asunto ja koti on ollut Suomessa neljä vuotta keskeytyksettä tai yhteensä kuusi vuotta seitsemän ikävuoden täyttämisen jälkeen, joista viimeksi kuluneet kaksi vuotta keskeytyksettä.

Neljän vuoden asumisajan laskemisen sääntely kansalaisuuslaissa eli 14–16 §:t. Erityisesti näistä on huomattava, että asumisaika alkaa kulua jo turvapaikka-hakemuksen jättämispäivästä, jos lapsi on saanut turvapaikan tai toissijaista suojelua. Jos hän on taas saanut 52-luvan, alkaa asumisaika vasta ensimmäisen luvan myöntämispäivämäärästä.

Oikeuksien lisäksi kansalaisuus tuo mukanaan myös velvollisuuksia, mm. asevelvollisuuden.

Tässä yhteydessä on kuitenkin tärkeä huomioida, että kotoutumislakia ei sovelleta henkilöön, jolla on Suomen kansalaisuus, paitsi jos kyseessä on ihmiskaupan uhri. Siksi alaikäisen asuinkunnan kanssa on tärkeä selvittää, miten alaikäisen asuminen ja muu tuki hoidetaan mahdollisen myönteisen kansalaisuuspäätöksen jälkeen.

Myös edustajuus lakkaa, jos alaikäinen saa Suomen kansalaisuuden, paitsi jos alaikäinen on ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piirissä (ks. tarkemmin kohta 16.2.)

15. Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja tuki

Edustaja seuraa usein alaikäistä pisimmän aikaa hänen siirtyessään vastaanottojärjestelmästä kuntaan. Siksi edustajalla on tärkeää olla perustiedot ihmiskaupasta, sen uhrien tunnistamisesta sekä heidän auttamisestaan tuen ja hoidon pariin.

Mikäli edustaja saa lapseen tutustuessaan tietää, tai herää epäilys siitä, että edustettava on joutunut ihmiskaupan uhriksi, edustaja ottaa yhteyttä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään:

ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi sekä 24/7 palveleva infopuhelin 029 546 3177

Edustajan tulee kuulla alaikäistä tämän ikä- ja kehitystasoa vaativalla tavalla siitä, haluaako alaikäinen auttamisjärjestelmän asiakkaaksi. Auttamisjärjestelmää voi kuitenkin konsultoida joka tapauksessa, jos epäilys on herännyt.

Etenkin tapauksissa, joissa epäilty ihmiskauppa liittyy jollain lailla Suomeen, on tärkeää, ettei edustaja kuulustele lasta rikoksesta. Tämä siksi, että mikäli rikosta päästään tutkimaan Suomessa, voi ennenaikainen ja mahdollisesti väärin tehty kuulustelu muuttaa alaikäisen kertomusta ja muistikuvia. Mikäli alaikäinen kuitenkin itse asioista puhuu ja kertoo, tulisi kertomus kirjata ylös mahdollisimman tarkkaan. Kun epäilty rikos on tapahtunut ulkomailla, eikä se liity Suomeen millään lailla, voi tapahtumista kysyä laajemmin, mieluiten kuitenkin avoimin kysymyksin eikä johdatellen.

Ihmiskaupan näkökulmasta ilman huoltajaa tulleet alaikäiset ovat erityisen haavoittuva ryhmä. Vuonna 2016 ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään otettiin yhteensä 130 uutta henkilöä, joista alaikäisiä oli 21.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tilannekatsauksessa vuodelta 2016 tuodaan esiin, että vuoden 2016 aikana auttamisjärjestelmän piiriin ohjautuneista alaikäisistä henkilöistä (21) kaikki ovat joutuneet ihmiskaupan uhriksi Suomen ulkopuolella. Alaikäiset ovat alttiina seksuaalisen tai työvoiman hyväksikäyttöön liittyvälle ihmis-kaupalle jo kotimaassaan sekä matkalla. Hyväksikäyttäjä on tässä tapauksessa usein sukulainen tai perhetuttava. Alaikäisiä voidaan myös rekrytoida työskentelemään ulkomaille tai he voivat joutua pakenemaan kotimaansa oloja toiseen valtioon, jossa hyväksikäyttö tapahtuu.

Osa alaikäisistä on joutunut myös ihmissalakuljettajan hyväksikäyttämäksi. Ihmissalakuljettaja voi käyttää valta-asemaansa myös pahoinpidelläkseen tai käyttäytyäkseen väkivaltaisesti alaikäisiä henkilöitä kohtaan. Erityisesti ilman huoltajaansa matkustavat alaikäiset ovat alttiita tällaiselle hyväksikäytölle ja väkivallalle. Auttamisjärjestelmään otettuja alaikäisiä henkilöitä on joissakin tapauksissa pakotettu myös avioliittoihin tai rikollisuuteen, esimerkiksi varasteluun. Pakkoavioliitot tapahtuvat usein alaikäisen uhrin kotimaassa. Auttamisjärjestelmään ohjautuneiden alaikäisten henkilöiden kohdalla on tavattu auttamisjärjestelmän raportin mukaan myös seksuaalista hyväksikäyttöä.

Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen on haasteellista. Lastensuojelun keskusliiton vuonna 2015 julkaiseman Yksin Suomessa – edustajan tietopaketti mukaan lapsiuhrien tunnistamiseen liittyy erityisiä haasteita. Jo epäily ihmiskaupan uhriksi joutumisesta pitäisi johtaa auttamisjärjestelmän piiriin ohjaamiseen.

Auttamisjärjestelmää hallinnoi Suomessa Joutsenon vastaanottokeskus. Viranomainen tai muu toimija tai uhri itse voi ottaa yhteyttä sinne luottamuksellisesti. Vastaanottokeskus antaa konsultointiapua ja ryhtyy tarvittaessa toimiin henkilön ottamiseksi auttamisjärjestelmän piiriin. Kun lapsi otetaan auttamisjärjestelmään, hänelle tarjotaan oikeudellista neuvontaa, kriisiapua, sosiaali- ja terveyspalveluita, tulkki- ja käännöspalveluita sekä muita tukipalveluita, asuminen, taloudellinen tuki ja muu tarpeellinen huolenpito.

16. Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja tehtävän lakkaaminen

16.1 Edustajan vapauttaminen tehtävästään

§

Kotoutumislain 58 § mukaan edustajan tehtävästä vapauttamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 42 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin tai lapsen huoltaja.

Vastaanottolaki 42 §: Edustajan vapauttaminen tehtävästään

Jos edustajan määräämisen jälkeen ilmenee, että lapsella on Suomessa huoltaja, edustaja on vapautettava tehtävästään, jollei vapauttaminen ole lapsen edun vastaista. Edustaja voidaan vapauttaa tehtävästään, jos hän sitä pyytää tai on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä taikka jos siihen on muu erityinen syy.

[2 momentti…]

Edustajan vapauttaa tehtävästään käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä sijaitsevan vastaanottokeskuksen asiakkaaksi lapsi on rekisteröity. Käräjäoikeuden tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hovioikeuteen siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään. Edustajan tehtävästään vapauttamista koskevaa päätöstä on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa.

Huoltajan muuttaminen Suomeen

Sosiaalityöntekijä toimittaa käräjäoikeudelle hakemuksen edustajan vapauttamisesta, jos lapsen huoltaja muuttaa Suomeen. Jos käräjäoikeus vapauttaa edustajan tehtävästään, lapsen huolto siirtyy hänen huoltajalleen.

Jossain tilanteessa edustajan vapauttaminen tehtävästään voi olla lapsen edun vastaista esimerkiksi siksi, ettei vanhempi tai muu huoltaja kykene huolehtimaan lapsesta.

Tällaisessa tilanteessa tulee käräjäoikeudelta kuitenkin hakea edustajan vapauttamista tehtävästään ja liittää hakemukseen perustelut siitä, miksi edustajan tehtävän jatkaminen olisi lapsen edun mukaista siitäkin huolimatta, että lapsen huoltaja on Suomessa. Käräjäoikeus päättää mahdollisesta edustajan tehtävän jatkamisesta ja siitä, milloin edustajan vapauttamista harkitaan seuraavan kerran.

Edustaja estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtävänsä

Edustaja voidaan vapauttaa tehtävästään, jos hän sitä pyytää tai on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä taikka jos siihen on muu erityinen syy.

Vapauttamisen perusteena voi olla edustajan sairaudesta tai esimerkiksi muista työtehtävistä johtuva este tai kykenemättömyys hoitaa edustajan tehtävää. Tehtävästä vapauttaminen voi tulla kysymykseen myös, jos edustajan etu olisi ristiriidassa lapsen edun kanssa tai jos lapsi ja edustaja eivät muuten tule toimeen keskenään.

Tehtävästä vapauttaminen voi tulla kyseeseen myös jos edustettava tai edustaja itse muuttaa. Tällöin voi olla tarkoituksenmukaisempaa hakea lapsen lähellä asuvan henkilön määräämistä edustajaksi. Sosiaalityöntekijä ja edustaja sopivat tapauskohtaisesti ja lasta kuultuaan lapsen edun kannalta toimivimmasta järjestelystä.

Jos lapsen edustaja ei ole sopiva tehtäväänsä tai hoida tehtäväänsä, kunnan sosiaalityöntekijän on pyrittävä selvittämään tilannetta lasta ja edustajaa kuullen. Tarvittaessa sosiaalityöntekijä laittaa vireille edustajan vapauttamista koskevan asian. Kotoutumislakia koskevan hallituksen esityksen mukaan tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos lapsi on peloissaan tai ahdistunut edustajan toiminnan vuoksi.

Kotoutumislain 58 § 2 momentin mukaan edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin, käytännössä sosiaalityöntekijä tai lapsen huoltaja.

Hakemus edustajan vapauttamisesta kannattaa käytännössä toimittaa käräjäoikeuteen viranomaisen toimesta, jotta hakemusta koskeva lasku ei tule edustajalle itselleen. Samassa yhteydessä tulisi hakea uuden edustajan määräämistä.

16.2 Edustajan tehtävän lakkaaminen

§

Kotoutumislain **58 §:n** mukaan edustajan tehtävän lakkaamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 43 §:ssä säädetään.

Vastaanottolain **43 §:n** mukaan edustajan tehtävä lakkaa, kun:

1) edustettava tulee täysi-ikäiseksi;
2) edustettava muuttaa pysyvästi pois Suomesta; tai
3) edustettavalle määrätään Suomessa huoltaja tai muu laillinen edustaja.

Edellä mainituissa tilanteissa edustajan tehtävä lakkaa automaattisesti, eikä siitä tehdä erillistä päätöstä.

Täysi-ikäistyminen

Edustajuus päättyy viimeistään, kun ilman huoltajaa tullut täyttää 18 vuotta. Sekä asumisyksikkö että edustaja voivat osaltaan valmistaa alaikäistä edustajuuden päättymiseen ja itsenäiseen asioiden hoitamiseen 18-vuotispäivän jälkeen.

Suomesta pois muuttaminen

Mikäli lapsi katoaa tai muuttaa pysyvästi pois Suomesta, edustajan tehtävä lakkaa.

Huoltajan tai muun laillisen edustajan määrääminen

Edustajan tehtävä lakkaa, jos edustettavalle määrätään Suomessa huoltaja tai muu laillinen edustaja. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta mahdollistaa huoltajan määräämisen Suomessa oleskelevalle, vailla huoltajaa (tai huoltajien läsnäoloa) olevalle lapselle, jos se on lapsen edun mukaista.

Muulla laillisella edustajalla viitataan lastensuojelun edunvalvojaan. Pääsääntöisesti huostaanottotilanteessa ei ole tarvetta lastensuojelun edunvalvojan nimeämiselle, jolloin edustaja voi jatkaa tehtävässään normaalisti. Mikäli lastensuojeluprosessissa on kuitenkin jokin erityinen syy edunvalvojan nimeämiseen, lakkaa edustajan tehtävä. Useimmiten lapsen kannalta on parempi, jos edustaja ei vaihdu.

Suomen kansalaisuuden myöntäminen

Kotoutumislakia ei sovelleta henkilöön, jolla on Suomen kansalaisuus, paitsi jos kyseessä on ihmiskaupan uhri. Siksi edustajuus päättyy, jos alaikäinen saa Suomen kansalaisuuden, paitsi jos alaikäinen on ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piirissä. Tällaisissa tapauksissa edustajan tulee neuvotella alaikäisen kotikunnan sosiaalitoimen kanssa. Joskus edustaja voi jatkaa työtään alaikäisen edunvalvojana tai tukihenkilönä.

17. Jälkihuolto

Edustaja osallistuu asumisyksikön ja kunnan sosiaalihuollon kanssa käytävään itsenäistymiskeskusteluun ja ohjaa tarvittaessa alaikäisen kunnan jälkihuollon piiriin.

Edustaja luovuttaa edustettavaa koskevat asiakirjat edustettavalle tai kunnan sosiaalityöntekijälle.

§

Kotoutumislaki, 27 § Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä kunnes hän täyttää 21 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa.

Ilman huoltajaa asuva lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä, kunnes hän täyttää 21 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa. Kunnat voivat järjestää 18–20-vuotiaille ilman huoltajaa tulleille alaikäisille lastensuojelun jälkihuoltoon rinnasteisia palveluita. Kunta ei ole velvoitettu tätä tekemään, mutta ottaen huomioon ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten erityisen haavoittuvuuden, on tuen järjestäminen erittäin suositeltavaa ja hyvä tapa ennaltaehkäistä syrjäytymistä.

Jälkihuollon palveluita järjestetään eri kunnissa eri tavoin. Kunnat voivat järjestää itse tai hankkia yrityksiltä tai järjestöiltä tuetun asumisen palveluja, joiden tavoitteena on edistää nuorten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä lisätä heidän itsenäistä selviytymistään arjessa. Tuen sisältö ja tavoitteet sovitaan ja määritellään yhdessä nuoren ja sosiaalityöntekijän kanssa. Tuki voi pitää sisällään esimerkiksi opintojen tukemista, työnhaussa tukemista, asunnon etsimistä, virka-asioiden hoitamisessa tukemista, psykososiaalista tukea, arjen taitojen kehittymisen tukemista ja harrastustoimintaa. Nuorta voidaan tavata yksilöllisen tarpeen mukaan esim. 1–5 kertaa viikossa. Tuen muotoja voivat olla kotikäynnit, ajan ja paikan suhteen joustava tuki sekä puhelintuki arkipäivisin. (Lähde: Yksin Suomessa, edustajan tietopaketti.)

18. Edustajalle maksettava palkkio ja kulut

18.1 Sovellettavat säädökset

§

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (1386/2010, 56 ja 59 §).

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annettu laki (746/2011, 7 § 3 mom. 39 §).

Valtioneuvoston asetus ilman huoltajaa olevan lapsen edustajalle maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta (115/2012).

Kotoutumislain 59 §:n mukaan kehittämis- ja hallintokeskus maksaa hakemuksesta lapselle määrätyn edustajan palkkion edustajan tehtäviin käytetyn ajan perusteella ja korvauksen edustamisesta aiheutuneista kuluista silloin, kun edustaja on määrätty tämän lain perusteella tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain **(746/2011)** perusteella ja lapselle on myönnetty oleskelulupa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa.

18.2 Toimivaltainen viranomainen

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (jatkossa KEHA-keskus) maksaa hakemuksesta lapselle määrätyn edustajan palkkion edustajan tehtäviin käytetyn ajan perusteella ja korvauksen edustamisesta aiheutuneista kuluista silloin, kun edustaja on määrätty kotoutumisen edistämisestä annetun lain tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain perusteella ja lapselle on myönnetty oleskelulupa.

Kun kansainvälistä suojelua hakeneelle lapselle on myönnetty oleskelulupa, Maahanmuuttovirasto maksaa edustajan palkkion ja kulukorvauksen, kunnes oleskelulupapäätös on annettu lapselle tiedoksi, tiedoksisaantipäivä mukaan lukien. KEHA-keskus maksaa palkkiot ja kulukorvaukset tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä alkaen.

18.3 Palkkioon ja kulukorvaukseen oikeuttava aika

Palkkio ja kulukorvaus maksetaan edustajan tehtävän hoitamisesta siitä päivästä, jona käräjäoikeus on määrännyt edustajan hoitamaan tehtävää. Palkkiota voidaan maksaa myös enintään kahdelta tunnilta ennen käräjäoikeuden päätöstä tehdystä työstä lapseen tutustumiseksi. Kyseiseltä ajalta ei korvata matka- tai muita kuluja, poikkeuksena rikosrekisteriotteen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Palkkio voidaan kuitenkin maksaa vasta käräjäoikeuden tehtyä edustajan määräämistä koskevan päätöksen.

Edustajan tehtävä lakkaa, kun edustettava tulee täysi-ikäiseksi, kun edustettava muuttaa pysyvästi pois Suomesta, tai kun edustettavalle määrätään Suomessa huoltaja tai muu laillinen edustaja. Näin ollen esimerkiksi sellaisia palkkioita tai kuluja ei makseta, jotka kohdistuvat edustettavan 18-vuotissyntymäpäivän jälkeiseen päivään tai sitä myöhempään ajankohtaan. Palkkiota ei myöskään makseta niiden alaikäisten lasten edustamisesta, jotka ovat saaneet Suomen kansalaisuuden.

Edustettavan täysi-ikäiseksi tulolla tarkoitetaan myös tilanteita, joissa edustajan määräämisen jälkeen käy esimerkiksi iän selvittämiseksi tehdyn tutkimuksen perusteella ilmi, että edustettava on ollut täysi-ikäinen jo edustajaa määrättäessä. Tällöin edustajalle maksetaan palkkiota ja kulukorvausta siihen päivään saakka, jona edustajalle on annettu tiedoksi nuoren ikää koskeva muutos. Kun iän muutos on merkitty UMA-järjestelmään, vastaanottokeskus, jonka kirjoilla edustettava on, ilmoittaa iän muutoksesta välittömästi edustajalle.

Jos edustajan määräämisen jälkeen ilmenee, että lapsella on Suomessa huoltaja, edustaja on vapautettava tehtävästään, jollei vapauttaminen ole lapsen edun vastaista. Edustaja voidaan vapauttaa tehtävästään, jos hän sitä pyytää tai on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä taikka jos siihen on muu erityinen syy. Palkkiota ja kulukorvausta ei makseta käräjäoikeuden vapauttamispäätöksen antamispäivän jälkeiseltä päivältä.

Korvauksia on kuitenkin mahdollista maksaa tunnin verran tietojen siirtämisestä uudelle edustajalle tai sosiaalityöntekijälle sekä siitä mahdollisesti aiheutuvista kuluista (joko postitus ja puhelinkulu tai samalla paikkakunnalla sijaitessa tapaaminen).

Palkkio maksetaan edustajan kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 41 §:ssä ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 57 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseen käyttämän tosiasiallisen ajan perusteella. Palkkion kokonaissummaa määritettäessä korvattava aika pyöristetään lähimpään 15 minuuttiin.

Palkkiota edustajan tehtävään sisältyvästä valmistelu-, selvitys- ja seurantatyöstä voidaan maksaa enintään yhdeltä tunnilta kuukaudessa. Puheluihin, sähköpostilla ja

paperilla käytävään kirjeenvaihtoon sekä internetin käyttöön kulunut aika lapsen asioiden hoitoa koskevissa asioissa on tällaista valmistelu-, selvitys- ja seurantatehtävään käytettyä aikaa.

Lapseen tutustumiseen sekä tämän mielipiteiden ja toivomusten selvittämiseen käytettävästä ajasta palkkiota voidaan maksaa enintään kahdelta tunnilta kuukaudessa. Jos lapsen edun turvaaminen sitä edellyttää, voidaan palkkiota edellä mainituista tehtävistä maksaa useammaltakin tunnilta. Tällöin edustajan on kuitenkin KEHA-keskuksen pyynnöstä annettava erillinen selvitys käytetyn ajan perusteista.

Edustajan tehtävän hoitamiseen käytetyksi ajaksi ei katsota matkustamiseen, majoittumiseen ja koulutukseen osallistumiseen sekä edustajatapaamisiin käytettyä aikaa. Palkkio- ja kulukorvaukseen oikeuttavaksi ajaksi ei myöskään lasketa edustajapalkkiolaskun laatimiseen käytettyä työaikaa.

18.4 Palkkion määrä

Edustajan tuntipalkkio on 45 euroa.

Jos edustaja hoitaa samanaikaisesti kahden tai useamman lapsen asioita, ei päällekkäisiä tuntipalkkioita makseta.

18.5 Edustajalle korvattavat kulut

Edustajalle korvataan seuraavat edustajan tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kulut:

1. Tavanomaiset toimistokulut; Edustajan tehtävän hoitamisesta aiheutuneet toteen näytetyt toimistokulut, kuten puhelimen, internetin ja postin käytön sekä kopioinnin kustannukset.
2. Valtion matkustussäännön mukaiset matka- ja majoituskulut sekä päiväraha; Valtion matkustussääntö löytyy valtiovarainministeriön internetsivuilta osoitteesta **www.vm.fi.**

   Edustajan tehtävän hoitamiseen käytetyksi ajaksi ei katsota matkustamiseen ja majoittumiseen käytettyä aikaa, eikä tältä ajalta makseta palkkiota. Palkkiota ei makseta matka-ajalta silloinkaan, kun lapsi ja edustaja matkustavat yhdessä.

   Matkaennakkoa ei makseta, vaan edustaja itse maksaa matkat ja veloittaa ne jälkikäteen kulukorvauksena.

Matkat korvataan pääsääntöisesti julkisen liikenteen voimassa olevan taksan mukaisesti. Kilometrikorvauksia maksetaan vain, jos oman auton käytölle on ollut hyväksyttävä peruste. Taksin käytön pitää olla hyvin perusteltu.

Edustajan tehtävänä ei ole kuljettaa lasta omalla autolla, joten siitä ei makseta kilometrikorvauksen lisäkorvausta eikä siitä saa aiheutua kuluja. Jos edustaja kuitenkin kuljettaa lasta vahingon sattuessa, hän on itse vastuussa siitä johtuvista kuluista.

Edustajan tulee kilometrikorvauksia hakiessaan seurata kullakin laskentakaudella (kalenterivuosi) esittämiensä kilometrien yhteismäärä ja huomioida oikeat korvaustaksat matkustussäännön mukaisesti.

3. Ansionmenetykset, kuitenkin enintään 60 euroa vuorokaudelta;

   Edustajan tehtävien hoitamisesta aiheutuneet ansionmenetykset korvataan, jos edustaja ei ole voinut hoitaa edustajan tehtäviä päätoimensa työajan ulkopuolella. Ansionmenetykset korvataan myös, jos edustaja osallistuu työaikanaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen etukäteen hyväksymään koulutukseen. Sivutoimeen liittyviä ansionmenetyksiä ei korvata. Yrittäjälle korvataan todelliset menetetyt ansiot, ei odotettavissa olevia ansioita.

4. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen etukäteen hyväksymään edustajan tehtävän hoitamisen kannalta tarpeelliseen koulutukseen tai edustajien tapaamiseen osallistumisesta aiheutuneet kulut;

   Matka- ja majoittumiskustannukset ja päiväraha korvataan valtion matkustussäännön mukaan. Lisäksi voidaan korvata koulutukseen osallistumisesta peritty maksu. Edustajan tuntipalkkioita ei makseta koulutuksen tai työkokouksen ajalta.

5. Rikosrekisteriotteesta peritty maksu, kuitenkin enintään kaksi maksua vuodessa.

   Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

18.6 Palkkion ja kulukorvauksen hakeminen

Edustajan on haettava palkkiota ja kulukorvausta KEHA-keskukselta tähän tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Hakemuslomakkeelle ei saa merkitä palkkioita tai kuluja, joiden maksamisesta vastaa Maahanmuuttovirasto.

KEHA-keskus on vahvistanut liitteenä olevan laskun edustajan palkkiosta ja muista kuluista.

Edustajan palkkio ja kulut laskutetaan edustajan nimellä eikä esimerkiksi toiminimellä, koska edustajana toimiminen perustuu käräjäoikeuden päätökseen tietyn henkilön määräämisestä edustajaksi.

Palkkiota ja kulukorvauksia on haettava kahden kuukauden kuluessa palkkion perusteen tai kulujen syntymisestä. KEHA-keskus voi hakemuksesta myöntää luvan palkkion ja kulukorvauksen maksamiseen, vaikka niitä ei ole haettu määräajassa.

Korvausta matkan kustannuksista haetaan valtion matkustussäännön mukaisesti liitteenä olevalla edustajan matkalaskulomakkeella.

18.7 Laskuerittely

Palkkion ja kulukorvauksen maksamiseksi edustajan on annettava laskussaan seuraavat tiedot:

1. edustajan nimi, henkilötunnus, yhteystiedot ja pankkiyhteys;
2. edustettavan lapsen nimi, syntymäaika ja asuinpaikka;
3. edustajaksi määräämisen ajankohta; Käräjäoikeuden päätös.
4. edustajan ennakkoperintälaissa **(1118/1996)** tarkoitettua ennakonpidätystä varten tarvittavat tiedot;
5. palkkiovaatimus eriteltynä toimenpiteisiin ja niihin käytettyyn aikaan päivittäin;
6. valtion matkustussäännön mukaiset matkalaskussa vaadittavat tiedot; sekä
7. tiedot muista 115/2012 5 §:n mukaisista kuluista.

Korvauslaskuun voidaan sisällyttää useampaa lasta koskevat palkkiot ja kulut. Tällöin edustaja antaa jokaisesta edustamastaan lapsesta erillisen selvityksen edustamiseen käytetystä ajasta sekä edustamisesta aiheutuneista kuluista. Edustajan tehtävien kuvauksen erittely on edustettavakohtainen. Jos kysymyksessä on jokin tapaaminen,

tehtäväkuvaukseen merkitään tapaamisen ajankohta, tapaamiseen osallistuneiden henkilöiden nimet sekä tapaamisen aihe. Jos edustaja tapaa lasta, on tapaamisesta ja sen kestosta tehtävä merkintä palkkiolaskun kulueerittelylomakkeelle ja informoitava tapaamisesta vastaanottokeskuksen työntekijää. KEHA-keskus voi tarvittaessa tarkistaa viranomaisilta, vastaanottokeskuksilta tai muilta osapuolilta tapaamisen toteutumisen.

Edustajan tehtävien hoitamiseen käytetystä ajasta ja korvattavista kuluista on annettava luotettava selvitys. Laskun kulueerittelyyn on liitettävä alkuperäiset tositteet tai muu asiakirja, jonka perusteella kulut voidaan todentaa. Kuhunkin laskutettavaan toimeen liittyvät kulut tulee sisällyttää samaan laskuun. Puhelinkulut korvataan alkuperäisen tositteen perusteella tai palveluntuottajan taksan mukaisena (esimerkiksi liitetään laskuun laskukopio, josta taksa ilmenee). Internetin käyttökuluista on annettava alkuperäinen tosite pyydettäessä. Postikuluista ja toimistotarvikkeista on annettava alkuperäiset tositteet. Kaikki matkakulujen kuitit on liitettävä matkalaskuun alkuperäisinä, silloin kun tosite on ollut saatavilla. Mikäli tositetta ei ole saatavilla, siitä laitetaan maininta/syy matkalaskuun. Edustajan on liitettävä laskuun työnantajan todistus ansionmenetyksestä. Yrittäjänä toimivan edustajan on annettava ansionmenetyksestä muu luotettava selvitys.

Mikäli kustannukset jakaantuvat KEHA-keskuksen ja Maahanmuuttoviraston kesken, alkuperäinen tosite toimitetaan yhdelle viranomaisista. Kuittikopioon ja laskun kulueerittelyyn tulee selkeästi kirjata, mille viranomaiselle alkuperäinen tosite on toimitettu.

18.8 KEHA-keskuksen yhteystiedot

KEHA-keskuksen palkkio- ja kulukorvauslaskut tulee lähettää KEHA-keskuksen lomakkeilla osoitteeseen:

KEHA-keskus, Pohjoinen maksatusalue, PL 200, 90101 OULU.

Lisätietoa korvauksista saa sähköpostitse osoitteella
maahanmuuttokorvaukset.keha@ely-keskus.fi

Edustajanpalkkioissa käytettävät lomakkeet löytyvät KEHA-keskuksen sivuilta:
http://www.keha-keskus.fi/yhteystiedot/hae-maksatusta/elinkeinot/

Lomakkeet löytyvät myös suomi.fi portaalista osoitteella:
http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/hakutulos/index.jsp?q=edustajan+palkkio

Liitteet, saatavissa yllä mainittujen sivujen kautta:

1. Lasku edustajan palkkiosta ja muista kuluista
2. Edustajan matkalaskulomake
3. Edustajan palkkion ja kulujen erittelylomake
4. Kuittauslomake

19. Lisätietoja

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista.
http://lapsiasia.fi/lapsen-oikeudet/ykn-lapsen-oikeuksien-yleissopimus/

YK:n lapsen oikeuksien komitea. Yleiskommentti nro 6 (2005): ilman huoltajaa olevien ja perheestään eroon joutuneiden lasten kohtelu kotimaansa ulkopuolella
http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/03/CRC_GC_2005_6_julkaisu.pdf

Laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386):
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386#L7

Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (2011/746) (”Vastaanottolaki”):
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110746

Sosiaalihuoltolaki (2014/1301):
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301

Lastensuojelulaki (2007/417):
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417

Valtioneuvoston asetus ilman huoltajaa olevan lapsen edustajalle maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta (115/2012):
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120115

LIITE 1 • Hakemus edustajan määräämisestä (esimerkki)

Hakemuksen laativan viranomaisen nimi
Paikkakunta
Osoite
Puh.

HAKEMUS EDUSTAJAN MÄÄRÄÄMISESTÄ 02.05.2017

HAKIJA Kunnan sosiaaliviranomainen
Viranomaisen osoite

HAKEMUKSEN VASTAANOTTAJA

Kunnan sosiaaliviranomainen
Viranomaisen osoite

ASIAKAS Etunimi Sukunimi, syntynyt 01 01 2000, Lähtömaa, (sosiaaliturvatunnus)

ESITETTY EDUSTAJA

Uusiedustaja, Erkki 170296-961B

ASIA Hakija esittää kotoutumislain (2010/1386) 56§:ään perustuen, että NN alueen käräjäoikeus määräisi edellä esitetyn edustajan hoitamaan em. lain 57 §:n mukaista edustajan tehtävää edellä esitetylle asiakkaalle. Asiakas on ilman huoltajaa saapunut alaikäinen oleskeluluvan saanut. Sosiaalityöntekijän tietojen mukaan asiakkaalla ei ole varallisuutta.

Pyydämme kohteliaimmin, että päätös edustajan määräämisestä astuisi voimaan päivämäärästä 16.5.2017 alkaen tai käräjäoikeuden päätöspäivämäärästä alkaen, jotta ilman huoltajaa tulleen ja oleskeluluvan saaneen lapsen etu toteutuisi.

Lapsen mielipide on kuultu lsl:n 10 §:n mukaisesti. Edustajaa määrättäessä on lapsen mielipide otettu huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

Vallaton, Viikari suhtautuu myönteisesti edustajan määräämiseen.

Esitetty edustaja on soveltuva hoitamaan edustajan tehtävää, viitaten em. lain 57 §:ään. Edustaja on antanut suostumuksensa tehtävään, liitteenä suostumus.

HAKEMUKSEN LAATIJA

Sosiaalityöntekijä Etunimi Sukunimi
Puhelin

LIITTEET Edustajan suostumus

Vinkkejä liittyen perheenyhdistämishakemukseen

(Virallinen ohjeistus on saatavissa Maahanmuuttoviraston sivuilta)

Oleskelulupahakemuksen perhesiteen perusteella voi panna vireille ainoastaan ulkomailla asuva hakija. Suomessa asuva perheenjäsen, eli perheenkokoaja, ei voi panna hakemusta vireille hakijan puolesta. Hakemus jätetään henkilökohtaisesti Suomen edustustoon.

Kun alaikäiselle perheenkokoajalle on myönnetty turvapaikka tai hänet on otettu Suomeen pakolaiskiintiössä (kiintiöpakolainen), hänen perheenjäsenensä voivat 1.7.2016 lähtien hakea oleskelulupaa ilman toimeentuloedellytystä kolmen kuukauden ajan. Aika lasketaan siitä, kun turvapaikkaa tai pakolaiskiintiössä hyväksymistä koskeva päätös on annettu perheenkokoajalle tiedoksi. Ajanvarauksen tekemiseksi tulee olla mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa yhteydessä siihen edustustoon, johon hakijoiden hakemukset jätetään, ja varata sieltä aika hakijoille hakemusten jättämistä varten.

Jos alaikäiselle perheenkokoajalle on myönnetty toissijaista suojelua, on hänen perheenjäsenillään toimeentulovaatimus. Muilla omaisilla on aina toimeentulovaatimus perheenkokoajan asemasta riippumatta.

Ennen hakemuksen vireille laittamista kannattaa tutustua Maahanmuuttoviraston internet-sivuihin www.migri.fi. Sieltä löytyvät mm hakemuslomakkeet, perheselvityslomakkeet, neuvoja lomakkeiden täyttämiseen ja hakemuksen jättämiseen. Lisätietoja voi kysellä Migrin puhelinneuvonnasta arkisin klo 9-15 puh. 029 541 9600, sähköpostitse migri@migri.fi tai soittamalla maahanmuuttoyksikköön puhelintunneilla ti, ke ja to klo 10–11 puh. 029 541 9625.

Kun lapsen tai nuoren perhe on saapumassa Suomeen, valmistellaan häntä perheen saapumiseen. Edustajan tehtävä lakkaa siinä vaiheessa kun lapsen huoltaja(t) saapuvat Suomeen. Edustajalla on kuitenkin tärkeä rooli lapsen valmentamisessa uuteen tilanteeseen. Lisäksi yhteistyö kunnan ja perheryhmäkodin kanssa ennen perheen saapumista on oleellista.

Lapsen kannalta tärkeää olisi, että kunta, josta lapsi on saanut kuntapaikan, ottaisi vastaan myös hänen perheensä. Kunnan sosiaali-, asuntotoimi-, päivähoito ja perusopetus huolehtivat alaikäisen nuoren tai lapsen perheen saapuessa käytännön toimenpiteistä. Kunnan sosiaalityöntekijän rooli on keskeinen alaikäisen ilman huoltajaa olevan nuoren siirtymisessä perheeseen. Sosiaalityöntekijä myös seuraa nuoren ja perheen kotoutumista uudessa elämän tilanteessa ja toimii yhteyshenkilönä moniammatillisessa viranomaisverkostossa sekä lapsen että hänen perheensä asioissa.

Oleskelulupahakemuksen perhesiteen perusteella voi tehdä myös sähköisesti. Sähköisen asiointipalvelun Enter Finlandin linkki löytyy Maahanmuuttoviraston nettisivuilta www.migri.fi. Sähköinen asiointi edellyttää, että hakijalla on sähköpostiosoite, hän osaa käyttää internetiä, ymmärtää, lukee ja kirjoittaa suomea, ruotsia tai englantia, hänellä on mahdollisuus käyttää tietokonetta tai älylaitetta ja hän sitoutuu seuraamaan sähköisen hakemuksensa etenemistä ja toimittamaan pyydetyt lisäselvitykset sähköisen asiointipalvelun kautta. Myös sähköinen hakemus edellyttää asiointia edustustossa. Hakijan on käytävä tunnistautumassa ja esittämässä hakemukseen skannatut asiakirjat alkuperäisinä edustustossa kolmen kuukauden kuluessa sähköisen hakemuksen tekemisestä.

Hakiessaan oleskelulupaa perheenjäsenellä on oltava voimassaoleva passi tai muu matkustusasiakirja, sekä hänen on oleskeltava laillisesti siinä valtiossa, jossa hän laittaa oleskelulupahakemuksensa vireille. Jos hän ei ole sen valtion kansalainen, jossa jättää oleskelulupahakemuksensa vireille, hänen on esitettävä selvitys siitä, että hänen oleskelunsa on kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti laillista.

Selvitys laillisesta oleskelusta on yleensä oleskelupa tai viisumi. Useiden Suomen edustustojen nettisivuilla on ohjeita viisumin hakemiseksi Suomen edustustossa asiointia varten. Selvitys voi myös olla UNHCR:n tai oleskeluvaltion viranomaisen antama todistus siitä, että hakija on rekisteröity pakolaiseksi tai pakolaisasemaa hakevaksi siinä valtiossa, jossa hän panee hakemuksensa vireille. Laillisen oleskelun kriteerit määräytyvät oleskeluvaltion lainsäädännön mukaan, ja ne voivat olla myös muunlaiset kuin mitä edellä on kuvattu.

Alaikäisen perheenkokoajan perheenjäsen on ulkomaalaislain mukaan hänen huoltajansa. Alaikäisen perheenkokoajan sisarukset eivät ole ulkomaalaislain tarkoittamia perheenjäseniä. Huoltajan kanssa asuville perheenkokoajan alaikäisille sisaruksille myönnetään oleskeluluvat, kun huoltajalle myönnetään oleskelulupa. Muille omaisille myönnetään oleskelulupa vain poikkeuksellisesti, kun ulkomaalaislain 115 §:n edellytykset aiemman kiinteän perhe-elämän tai täyden riippuvuuden osalta täyttävät ja oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta.

Jokainen perheenjäsen jättää oman hakemuksen. Hakemuksen jättämisen yhteydessä kaikilta yli kuusivuotiailta hakijoilta otetaan sormenjäljet. Lisäksi hakemukseen tulee liittää passikuva. Edustusto ei auta hakemuksen täyttämisessä, vaan hakijan tulee täyttää hakemus itsenäisesti. Hakemusta jätettäessä hakijoilla tulee olla mukanaan oma tulkki, elleivät he puhu englantia tai ko. edustuston asiointikieltä. Lähtökohtaisesti perhesiteen aitous on todistettava alkuperäisillä asiakirjoilla, kuten avioliitto- ja syntymätodistuksilla. Asiakirjojen tulee olla virallisella kielenkääntäjällä käännätettyjä suomen, ruotsin tai englannin kielelle. Lisäksi asiakirjojen tulee olla antajavaltion ulkoministeriön ja kyseessä olevan Suomen edustuston laillistamia tai niissä tulee olla ns. apostille -todistus. Jos hakija ei pysty todistamaan perhesidettä asiakirjoilla, hänen on tehtävä kirjallinen selvitys perhesiteestä ja liitettävä se hakemukseen. Maahanmuuttovirasto selvittää asiaa tarkemmin, esimerkiksi haastattelun avulla. Maahanmuuttovirasto voi myös varata hakijalle ja perheenkokoajalle tilaisuuden osallistua DNA-tutkimukseen, jos biologiseen sukulaisuuteen perustuvasta perhesiteestä ei muuten saada riittävää selvitystä.

Kun alaikäiselle perheenkokoajalle on myönnetty turvapaikka tai hänet on otettu Suomeen pakolaiskiintiössä (kiintiöpakolainen), hänen perheenjäsenensä voivat 1.7.2016 lähtien hakea oleskelulupaa ilman toimeentuloedellytystä kolmen kuukauden ajan. Aika lasketaan siitä, kun turvapaikkaa tai pakolaiskiintiössä hyväksymistä koskeva päätös on annettu perheenkokoajalle tiedoksi. Ajanvarauksen tekemiseksi tulee olla mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa yhteydessä siihen edustustoon, johon hakijoiden hakemukset jätetään, ja varata sieltä aika hakijoille hakemusten jättämistä varten.

Jos alaikäiselle perheenkokoajalle on myönnetty toissijaista suojelua, on hänen perheenjäsenillään toimeentulovaatimus. Muilla omaisilla on aina toimeentulovaatimus perheenkokoajan asemasta riippumatta.

Maahanmuuttovirasto pyytää edustajalta lausuntoa kun perhesidehakemuksenkäsittely on aloitettu. Lausunnon toivotaan kertovaan vähintään:

- perheenkokoajan sopeutumisesta Suomeen
- edustajan mielipiteen perheen yhdistämisestä
- muista mahdollisista asiaan vaikuttavista seikoista
- perheenkokoajan mahdollisesta kuntapaikasta

Mikäli hakemukseen liittyy epäselvyyksiä, esimerkiksi tilanteissa joissa hakijoilla ei ole esittää vaadittuja asiakirjoja, järjestetään hakijoille haastattelut. Pakolaisaseman ja kansainvälistä suojelua saaneen perheenkokoajan perheenjäseniä on tavallisesti tarpeen kuulla suullisesti. Useimmiten hakijoita haastateltaessa tarvitaan tulkkia, jonka edustusto järjestää ja perii hakijoilta tulkkauspalkkion. Perheenkokoaja kuullaan suulli-

sesti Maahanmuuttovirastossa, jos se katsotaan tarpeelliseksi ja perheenkokoaja on lähes 12-vuotias tai sitä vanhempi. Edustaja osallistuu alaikäisen perheenkokoajanhaastatteluun. Maahanmuuttovirasto järjestää perheenkokoajan kuulemiseen tulkin, jos perheenkokoaja ei osaa riittävästi suomea, ruotsia tai englantia voidakseen vastata em. kielillä. Perheenkokoaja joutuu maksamaan tulkkauksesta maksun. Haastattelutilanne voivat olla Suomessa yksin asuvalle alaikäiselle haastava. Lasten haastatteluissa antamat tulkinnat eivät aina vastaa vanhempien vastaavia, mikä osaltaan hankaloittaa päätöksentekoa. Mikäli lapsi asuu Suomessa jonkun sukulaisen luona, kuullaan tavallisesti myös kyseistä sukulaista joko suullisesti tai kirjallisesti, etenkin mikäli lapsi on hyvin nuori. Kun Maahanmuuttovirasto on tutustunut asianosaisten kuulemisiin, päätetään DNA-tutkimuksen tarpeesta.

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että hän täyttää myös yleiset maahantulon edellytykset. Tämä tarkoittaa muun muassa, että häntä ei ole määrätty maahantulokieltoon, hän ei vaaranna yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Ulkomaalaislain 38 §:n mukaan myönteiset perheenyhdistämispäätökset edellyttävät, että perheenkokoaja on alaikäinen päätöksentekopäivänä. Mikäli lapsi on ehtinyt täyttää hakuprosessin aikana 18, on hänen mahdollista saada perheensä Suomeen vain poikkeustapauksessa. Myös alaikäisten hakijoiden tulee olla alaikäisiä päätöksentekopäivänä, jotta heille voidaan myöntää oleskelulupa Suomeen yhdessä huoltajansa kanssa.

Oleskelulupahakemuksesta peritään käsittelymaksu. Rahaa ei palauteta, vaikka päätös olisi kielteinen. Maksu peritään edustustossa hakemusta jätettäessä. Hakija maksaa myös tarvittavista asiakirjoista ja matkoista edustustoon aiheutuvat kustannukset itse.

Useissa edustustoissa on käytössä ajanvarausjärjestelmä hakemuksen vireille laittamiseksi, asia kannattaa tarkistaa kunkin edustuston internet-sivuilta. Sähköisestä hakemuksesta perittävä maksu on alhaisempi, kun paperihakemuksessa, koska sähköisessä hakemuksessa hakija tekee itse osan vireyttämistyöstä.

Ajanvaraukset edustustoon tehdään pääsääntöisesti sähköpostitse. Aikaa varatessa edustustolle tulee sähköpostiviestissä ilmoittaa kaikki ne henkilöt, jotka aikovat nyt hakea oleskelulupaa (kaikkien hakijoiden koko nimet, tarkat syntymäajat ja kansalaisuudet, mistä perhesuhteesta on kyse sekä perheenkokoajan nimi, syntymäaika, kansalaisuus ja Maahanmuuttoviraston asiakasnumero).

Perheenkokoaja saa päätöksestä tiedon Maahanmuuttovirastolta ja ulkomailla oleva hakija edustustosta, johon hän on hakemuksensa jättänyt. Jos hakija on tehnyt sähköisen hakemuksen, saa hän päätöksen sähköisesti omalle Enter Finland -tililleen. Jos päätös on myönteinen, hakija saa samalla oleskelulupakortin edustustosta. Oleskelulupakortin toimittaminen edustustoon kestää 2-3 viikkoa, eikä Maahanmuuttovirasto voi vaikuttaa sen kestoon. Sähköisen hakemuksen tehneen hakijan oleskelulupakortti toimitetaan siihen edustustoon, jossa hakija on käynyt tunnistautumassa. Oleskeluluvan saanut perheenjäsen matkustaa Suomeen yleensä omalla kustannuksellaan. Vain sellaisen kiintiöpakolaisen perheenjäsenen maahantulomatka korvataan, jolla on ollut perheside perheenkokoajana olevaan kiintiöpakolaiseen jo ennen perheenkokoajan ensimmäisen oleskeluluvan myöntämistä. Turvapaikan saaneen lapsen perheenjäsenen maahantulomatkaa ei korvata.

Kotouttaminen.fi
Integration.fi